

Rapportage

Relationele en seksuele vorming in het basisonderwijs

In opdracht van:
Veldwerkperiode:

Rutgers
20 januari t/m 7 februari 2025

INHOUDSOPGAVE

<i>Paragraaf</i>	<i>pagina</i>
1 INLEIDING	2
2 ONDERZOEKSOPZET	3
3 BELANGRIJKSTE RESULTATEN	4
4 RESULTATEN	8
4.1 Aandacht voor relationele en seksuele vorming	8
4.2 Redenen om <u>geen</u> aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming	9
4.3 Lesmethoden en organisaties	10
4.4 Toekomstperspectief.....	13
4.5 Redenen om <u>wel</u> aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming.....	14
4.6 Lesmethoden en organisaties	15
4.6.1 Gebruik lesmethoden	15
4.6.2 Waardering aanbod lesmethoden	19
4.6.3 Bekendheid organisaties.....	20
4.7 Moment van lessen relationele en seksuele vorming	21
4.8 Week van de Lentekriebels.....	23
4.9 Thema's en onderwerpen	26
4.9.1 Belang van onderwerpen.....	26
4.9.2 Opbouw in leerjaren	27
4.10 Oordeel lessen relationele en seksuele vorming	31
4.11 Opleiding leerkrachten	33
4.12 Betrokkenheid ouders/verzorgers.....	34
4.13 Informatie schoolplan	35
4.14 Uitdagingen in lessen relationele en seksuele vorming	36
4.15 Toekomstperspectief.....	41
BIJLAGE: RESPONSVERANTWOORDING	43
Achtergrondkenmerk	44

Separate bijlage – Overzicht van toelichtingen en antwoorden op open vragen

1 INLEIDING

Rutgers is het onafhankelijk Nederlands kennis- en expertisecentrum voor seksuele gezondheid, welzijn en veiligheid. Rutgers doet onderzoek en biedt informatie, tools en ondersteuning waarmee jonge mensen bewuste keuzes kunnen maken over hun lichaam, leven en toekomst.

Rutgers ondersteunt ouders, leerkrachten en schoolleiding bij de gezonde en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het thema is daarom ook vastgelegd in de kerndoelen voor het PO en VO. Goede en wetenschappelijk onderbouwde lessen relationele en seksuele vorming (RSV) dragen hieraan bij.

Rutgers wil graag weten hoe en wanneer basisscholen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming. Ook wil Rutgers weten welke uitdagingen en belemmeringen basisscholen ervaren en welke wensen zij hebben op het gebied van voorlichting en educatie. Om deze reden heeft Rutgers aan DUO Onderwijsonderzoek & Advies gevraagd om, net als in 2022, een onderzoek uit te voeren.

In deze rapportage worden de resultaten van het huidige onderzoek beschreven. Waar mogelijk is een vergelijking met de meting in 2022 opgenomen.

2 ONDERZOEKSOPZET

Methode en veldwerk

Het onderzoek is uitgevoerd middels een online vragenlijst. Het online veldwerk heeft plaatsgevonden van maandag 20 januari 2025 tot en met vrijdag 7 februari 2025.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van het Online Panel Schoolleiders Basisonderwijs en van een onderwijsdatabase. Deze zijn in beheer van DUO Onderwijsonderzoek & Advies.

Het onderzoek heeft als volgt plaatsgevonden:

- We hebben de schoolleiders een e-mail gezonden met een uitnodiging tot deelname aan het onderzoek. In deze e-mail hebben we een persoonlijke link verwerkt waarmee de schoolleiders de vragenlijst konden activeren.
- De vragenlijst is vervolgens online ingevuld door de schoolleiders. Elke schoolleider kon de vragenlijst slechts één keer invullen.
- Indien de schoolleider niet de persoon was met zicht op het lesprogramma op de school, is gevraagd om de e-mail door te sturen naar een collega die hier wel zicht op heeft.

Doelgroep en respons

Het onderzoek is uitgevoerd onder schoolleiders van basisscholen. In totaal hebben 426 schoolleiders de vragenlijst ingevuld. Voor de responsverantwoording verwijzen wij naar de bijlage.

Vragenlijst

De vragenlijst van de meting in 2022 heeft als basis gediend voor de vragenlijst van de huidige meting. De vragenlijst is afgestemd met Driestar Educatief, Zorg voor Seksualiteit, COC Nederland en het ministerie van VWS. De definitieve vragenlijst is in nauw overleg met Rutgers aangepast.

Leeswijzer

Een overzicht van de belangrijkste resultaten is beschreven in hoofdstuk 3 van de rapportage. De volledige resultaten van het onderzoek staan in hoofdstuk 4 grafisch weergegeven en beschreven. Waar mogelijk is een vergelijking met de meting in 2022 opgenomen. In een separate bijlage zijn de antwoorden op de open vragen opgenomen.

3 BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Van alle schoolleiders (n=426) besteedt het overgrote deel (96%; n=410) wel aandacht aan relationele en seksuele vorming op hun school, terwijl een klein deel (4%; n=16) aangeeft hier geen aandacht aan te besteden. Het percentage schoolleiders dat aangeeft aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming is ten opzichte van 2022 licht toegenomen; toentertijd ging het om 92% (van 412 respondenten). Op basis van deze vraag zijn er vervolgvragen voorgelegd.

Scholen die geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming

Redenen om geen aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming

De voornaamste redenen om geen aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming zijn dat het weerstand oproept bij ouders (38%) en dat het thema al in andere lesmethodes zit (31%). Ook geeft een kwart (25%) aan te zijn gestopt vanwege alle commotie (in de media) rondom het thema.

Andere lesmethoden

De vijf schoolleiders die op hun school geen aandacht aan relationele en seksuele vorming besteden omdat het al in een andere lesmethode verwerkt zit, geven aan verschillende methodes te gebruiken waarin dit thema al verwerkt zit. Vier van de vijf schoolleiders gebruiken op school de methode 'Vreedzame School', twee gebruiken 'Kanjerttraining' en één gebruikt 'Leefstijl'. Dezelfde vijf schoolleiders maken geen gebruik van een van de erkende lesmethodes om diverse redenen, waaronder 'Wij vinden de lesmethodes die we nu gebruiken voldoende' (40%), 'Deze lesmethodes zijn niet geschikt voor onze school' (20%) en 'We zijn niet bekend met deze lesmethodes' (20%).

Toekomstperspectief

Bijna twee derde (63%) van de schoolleiders die momenteel geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=16) zou dit wel willen doen. Ten opzichte van 2022 (n=32) is dit percentage met 28% afgenomen.

Scholen die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming

Redenen om wel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming

De belangrijkste redenen volgens schoolleiders om op hun school wel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming zijn: 'Het staat in de kerndoelen' (48%) en 'Het is belangrijk dat kinderen leren hoe je een gezonde relatie kunt aangaan en onderhouden' (47%).

Ruim twee vijfde (46%) van de schoolleiders geeft aan dat er al langer dan 10 jaar aandacht aan relationele en seksuele vorming wordt besteed op hun school.

Lesmethoden en organisaties

Bijna twee derde (62%) van de schoolleiders geeft aan op hun school aandacht aan relationele en seksuele vorming te besteden via een lesmethode, terwijl ruim een derde (38%) dit op een andere manier doet.

Van de voorgelegde lesmethoden/materialen wordt het lespakket 'Kriebels in je buik' verreweg het meest gebruikt, namelijk door 57% van de 254 schoolleiders die via een lesmethode aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming.

Een klein deel (16%) heeft in het verleden een andere lesmethode gebruikt. De voornaamste reden om over te stappen was dat de methode nu beter aansluit (bij de school/de tijdsgeest).

Van alle scholen geeft 45% relationele en seksuele vorming aan de hand van een door het RIVM erkende lesmethode. 33% gebruikt 'Kriebels in je buik', 10% gebruikt Wonderlijk gemaakt en 1% gebruikt VeiligWijs. Van alle scholen geeft 39% relationele en seksuele vorming met een erkende lesmethode in een doorlopende leerlijn.

Er is aan de schoolleiders die niet via een door het RIVM erkende lesmethode relationele en seksuele vorming geeft (n=130) gevraagd om welke reden de school hier geen gebruik van maakt. Driekwart (74%) van de schoolleiders geeft aan dat zij voldoende hebben aan de (andere) lesmethode(s) die ze wel gebruiken. Een zesde (17%) geeft aan niet bekend te zijn met de erkende lesmethodes. Daarnaast geeft een klein deel van de schoolleiders aan dat de erkende lesmethodes niet geschikt zijn voor hun school (3%) of dat er geen geld is voor deze lesmethodes (1%).

Twee derde (66%) van de schoolleiders is (zeer) tevreden over het bestaande aanbod voor relationele en seksuele vorming. Een klein deel (4%) geeft aan (zeer) ontevreden te zijn.

'De Week van de Lentekriebels' is van de voorlegde initiatieven/organisaties het meest bekend (bij 84%) onder schoolleiders. Daarnaast zijn ook 'Gezonde School' (78%) en 'Rutgers' (70%) bij een grote meerderheid bekend. Tot slot kent meer dan de helft van de schoolleiders het 'Paarse vrijdag educatie pakket' (59%) en het lespakket 'Kriebels in je buik' (55%).

Moment van lessen relationele en seksuele vorming

Twee derde (66%) van de schoolleiders geeft aan dat relationele en seksuele vorming op hun school tijdens de lessen sociaal emotionele ontwikkeling wordt gegeven. Op ruim de helft (55%) van de scholen wordt dit incidenteel gedaan als er vragen komen van de leerlingen op dit terrein en circa de helft (48%) doet dit tijdens een projectweek of -periode.

Ruim driekwart (79% van de 195) van de schoolleiders die aangeven tijdens een projectweek of -periode relationele en seksuele vorming te geven doet dit tijdens de Week van de Lentekriebels. In 2022 was dat percentage nagenoeg gelijk (80% van de 236). Echter, in 2025 geven meer schoolleiders aan dat hun school via de Zilveren weken aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming (26% ten opzichte van 13% in 2022).

Week van de Lentekriebels

Van de schoolleiders die op hun school aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming doet 38% mee aan de Week van de Lentekriebels. Vier vijfde (80% van de 154) van de schoolleiders die meedoen aan de Week van de Lentekriebels doet dit omdat relationele en seksuele vorming dan een vaste plek in de jaarplanning heeft. Circa drie vijfde (61%) van hen doet dit omdat het prettig is om hier school breed, op hetzelfde moment, les over te geven en circa een derde (34%) doet dit omdat ouders dan goed geïnformeerd kunnen worden over de lessen.

Twee derde (66%) van dezelfde groep schoolleiders doet alleen mee met de Week van de Lentekriebels in de landelijke week zelf. Daarnaast maakt 15% van de schoolleiders er een langere projectperiode van om de landelijke week heen en 14% organiseert de Week van de Lentekriebels in een andere projectperiode. De grote meerderheid (86%) doet elk jaar mee met de Week van de Lentekriebels. Bijna twee vijfde (38%) van de schoolleiders die meedoen met de Week van de Lentekriebels doet hier nu 5 tot 9 jaar aan mee.

Thema's en onderwerpen

Vrijwel alle voorgelegde onderwerpen worden door de schoolleiders als (heel) belangrijk om te behandelen beschouwd. De twee onderwerpen die als meest belangrijk worden beschouwd zijn 'weerbaarheid (wensen en grenzen aangeven en respecteren)' en 'zelfbeeld' (respectievelijk 86% en 81% vindt het heel belangrijk dat hier aandacht aan wordt besteed).

Specifiek in de onderbouw (groep 1/2) worden vier onderwerpen duidelijk meer behandeld dan andere onderwerpen, namelijk: 'lichamelijke overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes' (69%), 'zelfbeeld' (64%), 'weerbaarheid' (63%) en 'verliefdheid en relaties' (56%).

In de middenbouw (groep 3, 4 en 5) komen dezelfde vier onderwerpen (nog meer dan in de onderbouw) aan bod, waarbij 'zelfbeeld' (85%) het vaakst wordt behandeld, gevolgd door 'weerbaarheid' (81%), 'verliefdheid en relaties' (75%) en 'lichamelijke overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes' (71%).

Tenslotte worden in de bovenbouw (groep 6, 7 en 8) alle voorgelegde onderwerpen behandeld. De vijf onderwerpen die het meest aan de orde komen zijn enigszins anders dan in de onderbouw en middenbouw, namelijk: 'lichamelijke ontwikkeling' (89%), 'verliefdheid en relaties' (87%), 'weerbaarheid' (86%), 'veiligheid online' (86%) en 'zelfbeeld' (85%).

Oordeel lessen relationele en seksuele vorming

Driekwart (76%) van de schoolleiders vindt de hoeveelheid aandacht die er op hun school aan relationele en seksuele vorming wordt besteed precies genoeg. Bijna een zesde (14%) vindt de hoeveelheid aandacht hiervoor te weinig.

Daarnaast is bijna driekwart (73%) (heel erg) tevreden over de inhoud van de lessen relationele en seksuele vorming op hun school. Een klein deel (4%) is hier niet tevreden over.

Opleiding leerkrachten en betrokkenheid ouders

Volgens het overgrote deel (88%) van de schoolleiders hebben leerkrachten op hun school (ruim) voldoende kennis en vaardigheden om relationele en seksuele vorming te geven. Echter, volgens de ruime meerderheid (70%) worden leerkrachten op hun school niet getraind voor het geven van relationele en seksuele vorming.

Vier vijfde (80%) van de schoolleiders betreft ouders bij relationele en seksuele vorming door hen te informeren via een nieuws-/informatiebrief, schoolkrant, e-mail of een app. Daarnaast worden ouders bij het onderwerp betrokken via de schoolgids/website (14%), door hen te informeren via een informatieavond of ouderavond/ochtend (14%) en door met hen in gesprek te gaan (14%). Een tiende (10%) betreft ouders bij het onderwerp relationele en seksuele vorming via een ouderbrochure of boekje, passend bij de lesmethode.

Tot slot geeft ook een tiende (10%) aan ouders helemaal niet te betrekken bij dit onderwerp.

Uitdagingen in lessen relationele en seksuele vorming

Ruim een derde (36%) van de schoolleiders geeft aan nergens tegenaan te lopen bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming. Echter, bijna de helft (46%) van de schoolleiders geeft aan dat zij op school tegen weerstand van ouders aan lopen en ruim een vijfde (22%) heeft geen of onvoldoende ruimte of tijd in het lesprogramma.

Wanneer er specifiek gevraagd wordt naar het al dan niet ervaren van weerstand heeft bijna twee vijfde (38%) van de schoolleiders in de afgelopen jaren geen weerstand ervaren rondom het geven van relationele en seksuele vorming. Echter, een vrijwel even grote groep (37%) geeft aan dat de weerstand die zij hebben ervaren rondom dit thema is toegenomen in de afgelopen jaren.

De schoolleiders die weerstand hebben ervaren rondom het thema (n=256) geven aan dat de weerstand verreweg het vaakst vanuit ouders kwam (volgens 91% van de schoolleiders was dit het geval). Ook geeft ruim de helft (54%) van dezelfde groep schoolleiders aan dat ouders hebben verzocht om hun kind buiten één of meerdere (specifieke) lessen te houden.

Onder de schoolleiders die aangeven dat ouders hun kind thuishouden of verzoeken hun kind uit de les te halen (n=164) ging dat in de meeste gevallen (41%) om alle lessen over relationele en seksuele vorming. Daarnaast ging het in het bijzonder vaker om lessen over '(het respecteren van) seksuele diversiteit' (ook 41%), '(het respecteren van) genderdiversiteit' (38%) en/of 'genderrollen en gendergelijkheid' (31%).

Aan de schoolleiders die aangeven dat zij weerstand hebben ervaren van ouders (n=234), is gevraagd om hoeveel ouders dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar. De (open) antwoorden lopen uiteen van 1 tot 40 ouders, waarbij antwoorden van 1 tot en met 5 én 10 ouders in verhouding het vaakst voorkomen. De voornaamste (spontaan genoemde) redenen voor de weerstand zijn volgens schoolleiders: angst, culturele achtergrond, geloofsovertuiging, berichtgeving vanuit de media en dat ouders hun kind te jong vinden.

In meer dan de helft (55%) van de gevallen heeft de school geen aanpassingen gedaan naar aanleiding van de weerstand. Circa een kwart (24%) van de schoolleiders geeft aan in gesprek te zijn gegaan met individuele ouders.

Toekomstperspectief

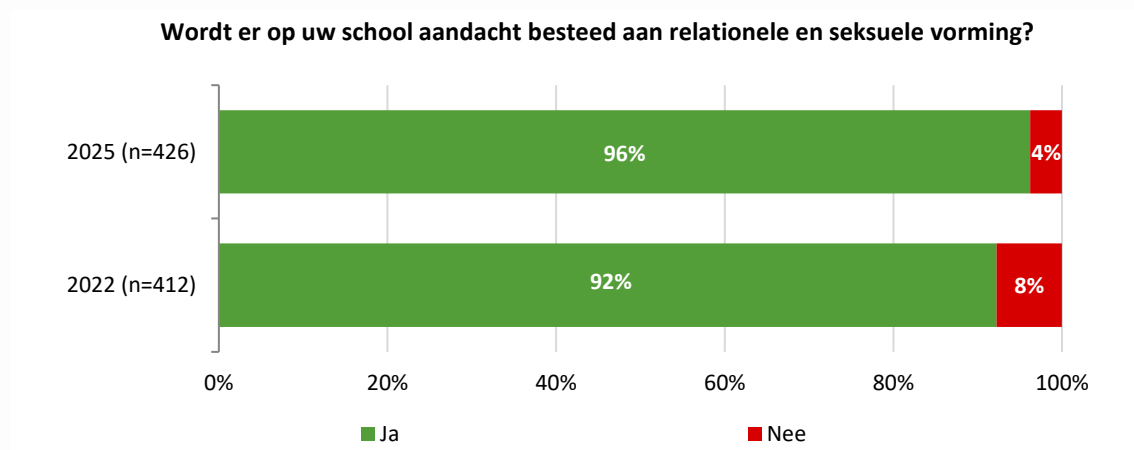
Het merendeel (92%) van de schoolleiders is van plan om de komende jaren door te gaan met het geven van relationele en seksuele vorming.

Bovendien vindt ruim de helft (58%) dat de huidige kerndoelen voor het onderwijs voldoende handvatten bieden voor het geven van relationele en seksuele vorming. Een derde (34%) kan dit niet goed inschatten. Van de schoolleiders die vinden dat de huidige kerndoelen onvoldoende handvatten bieden (n=33), zou ruim driekwart (79%) graag willen dat de nieuwe kerndoelen betere en concretere handvatten bieden voor relationele en seksuele vorming.

4 RESULTATEN

4.1 Aandacht voor relationele en seksuele vorming

Allereerst is aan alle schoolleiders (n=426) gevraagd of er op hun school aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming. Het overgrote deel (96%) van de schoolleiders geeft aan hier aandacht aan te besteden op hun school.

Vergelijking voorgaande meting

Ten opzichte van de meting in 2022 besteden iets meer scholen aandacht aan relationele en seksuele vorming.

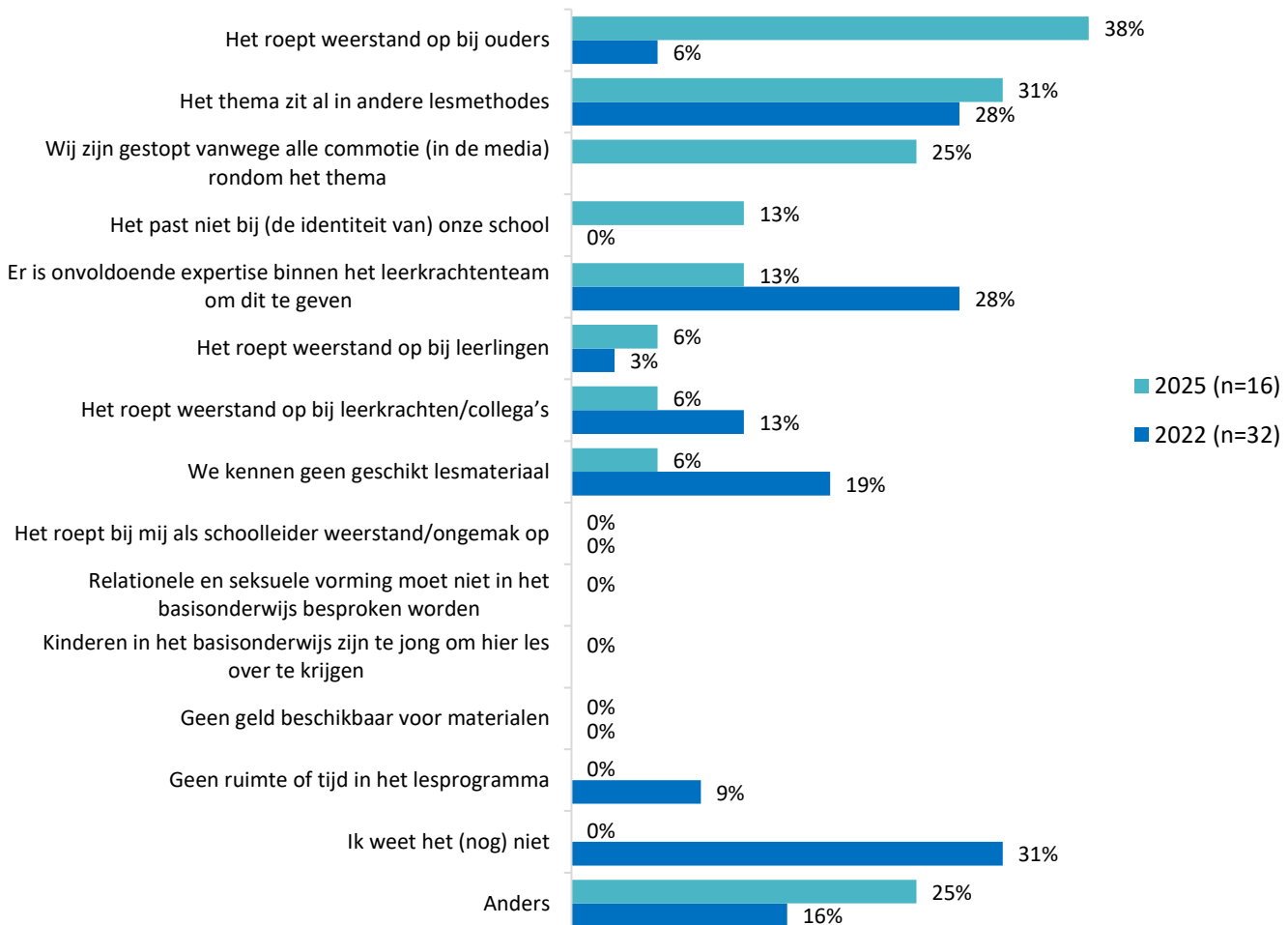
4.2 Redenen om geen aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming

Aan de (kleine groep) schoolleiders die hebben aangegeven geen aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming (n=16) is gevraagd wat de reden(en) is/zijn dat zij dat niet doen. De voornaamste redenen zijn dat het weerstand oproept bij ouders (38%) en dat het thema al in andere lesmethodes zit (31%). Ook geeft een kwart (25%) aan te zijn gestopt vanwege alle commotie (in de media) rondom het thema.

Er is tevens gevraagd of zij hun antwoord konden toelichten. Een overzicht van de gegeven toelichtingen is opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 2).

Wat is de reden/zijn de redenen dat uw school geen aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien de school geen aandacht besteedt aan RSV -

Vergelijking voorgaande meting

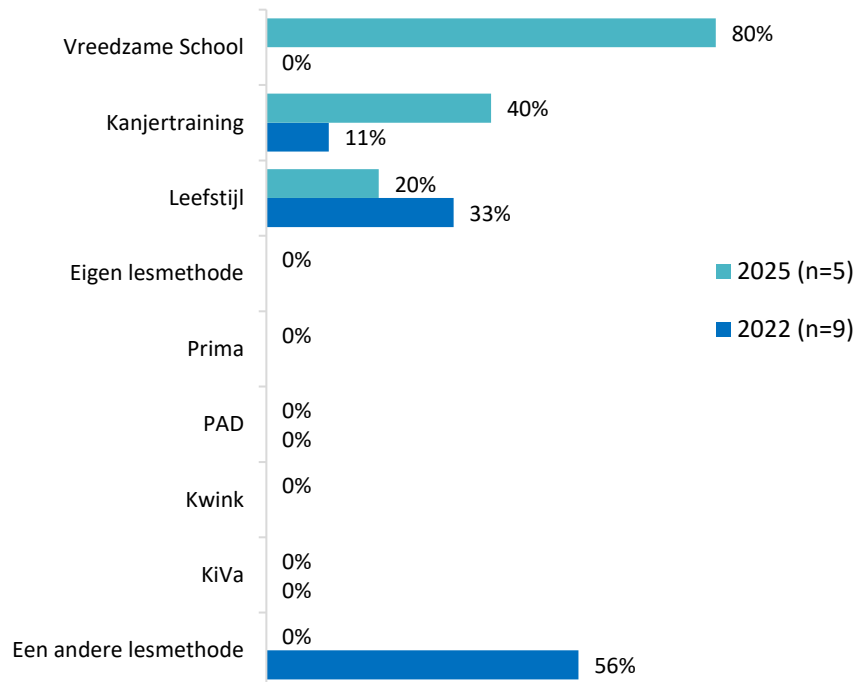
In de huidige meting geven schoolleiders vaker aan dan in 2022 dat de school geen aandacht besteedt aan RSV vanwege de weerstand die het oproept bij ouders. Er wordt echter opvallend minder vaak aangegeven dat de school er geen aandacht aan besteedt doordat er onvoldoende expertise binnen het leerkrachtenteam is en dat de school er geen geschikt lesmateriaal voor heeft.

4.3 Lesmethoden en organisaties

Indien de school geen aandacht aan relationele en seksuele vorming besteedt omdat het al in een andere lesmethode verwerkt zit (n=5), is gevraagd naar welke lesmethode zij dan gebruiken waarin dit behandeld wordt. Vier van de vijf (80%) schoolleiders geven aan dat dit in de methode 'Vreedzame School' zit, twee (40%) geven aan dat het in 'Kanjerttraining' zit en één (20%) geeft aan dat het in 'Leefstijl' is opgenomen.

Welke lesmethode(s) worden op uw school gebruikt waar het thema relaties en seksualiteit in wordt behandeld? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien RSV al in een andere lesmethode zit -

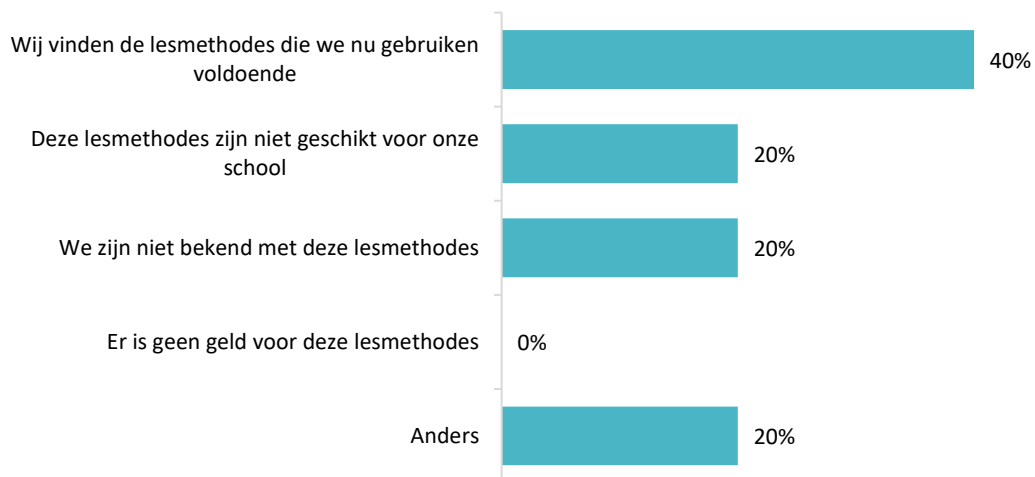
Vergelijking voorgaande meting

In 2022 gaf geen van dezelfde groep schoolleiders aan dat relationele en seksuele vorming in 'Vreedzame School' verwerkt zat.

Vervolgens is er open gevraagd waarom de school deze specifieke lesmethode gebruikt voor relationele en seksuele vorming. De antwoorden op deze vraag zijn te beperkt om een rode draad weer te geven. Een overzicht van de gegeven antwoorden is opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 4).

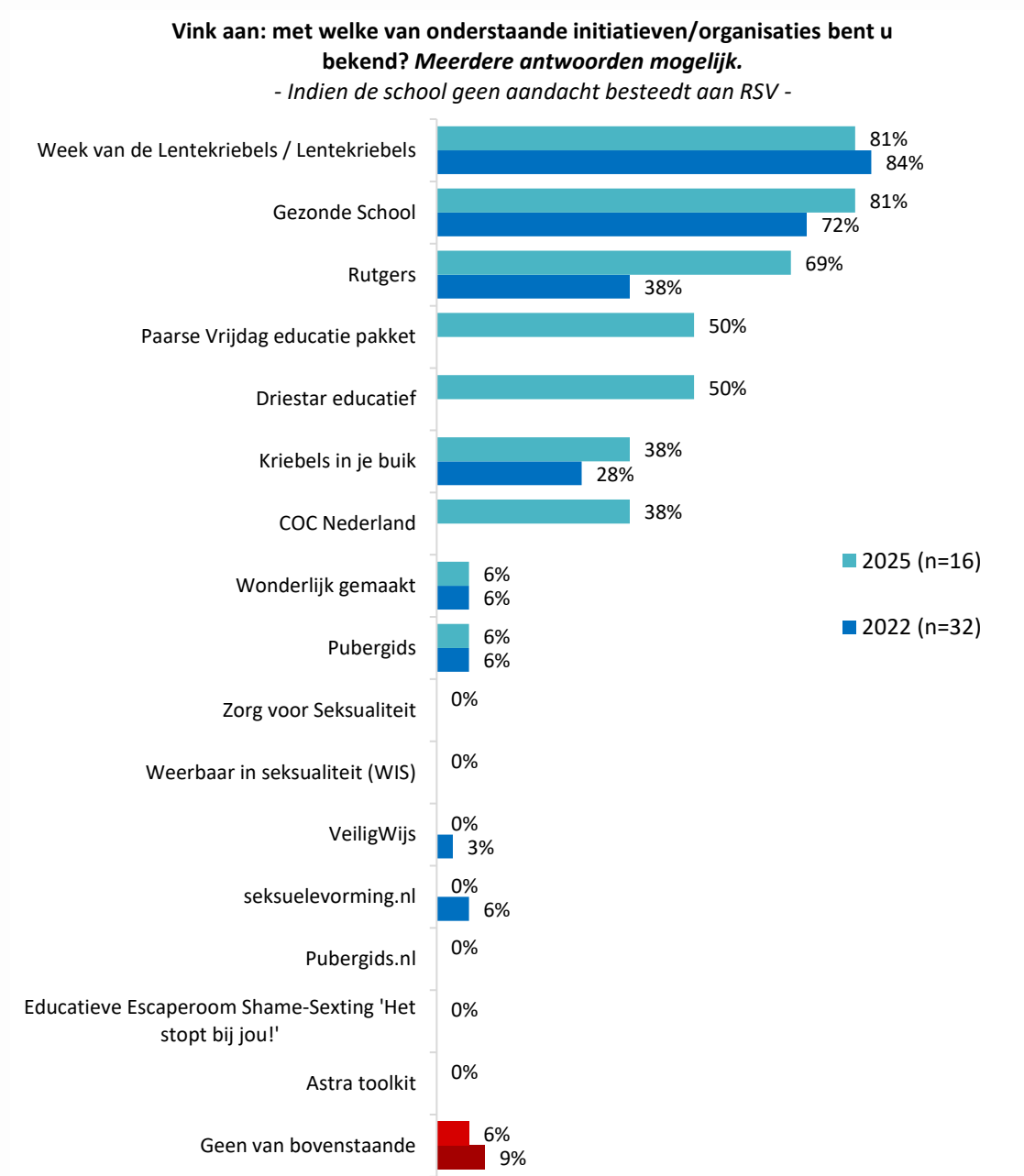
Ook is gevraagd wat de reden is dat hun school niet een van de erkende lesmethodes gebruikt voor relationele en seksuele vorming. Redenen die door de vijf schoolleiders worden gegeven zijn 'Wij vinden de lesmethodes die we nu gebruiken voldoende' (40%), 'Deze lesmethodes zijn niet geschikt voor onze school' (20%) en 'We zijn niet bekend met deze lesmethodes' (20%).

Wat is de reden dat uw school niet een van de erkende lesmethodes (Kriebels in je buik, VeiligWijs of Wonderlijk gemaakt) voor relationele en seksuele vorming gebruikt? Meerdere antwoorden mogelijk.
- Indien RSV al in een andere lesmethode zit (n=5) -

Eén schoolleider heeft aangegeven dat de lesmethodes niet geschikt zijn voor hun school. Als vervolgvraag is aan deze schoolleider de vraag gesteld waarom de lesmethodes als niet geschikt worden bevonden. Dit heeft volgens de schoolleider te maken met het feit dat de lesmethodes niet bij hun populatie passen.

Schoolleiders die op hun school geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=16) zijn voornamelijk bekend met de Week van de Lentekriebels / Lentekriebels (81%), Gezonde School (81%) en Rutgers (69%).

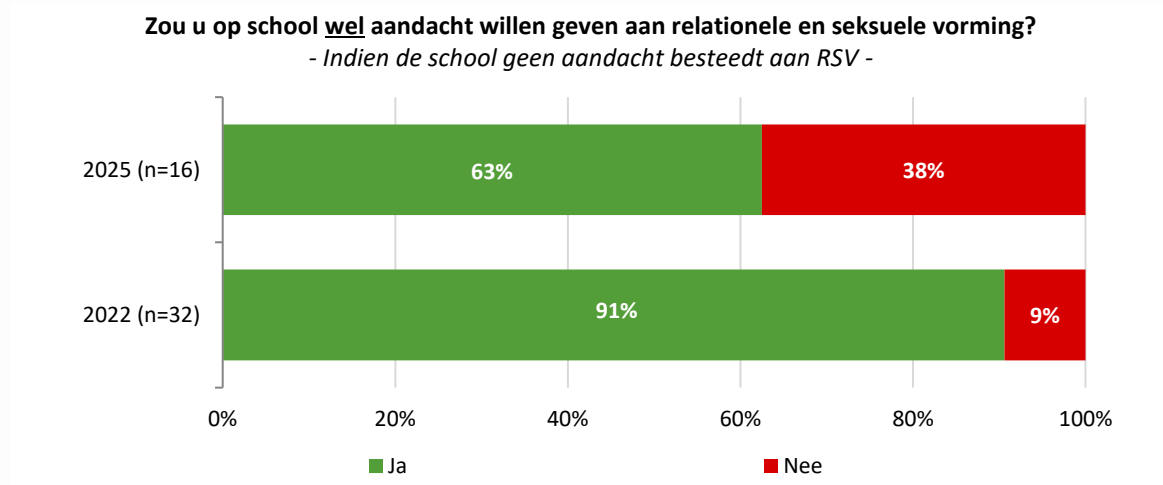

Vergelijking voorgaande meting

In 2022 waren (de Week van de) Lentekriebels, Gezonde School en (met afstand) Rutgers ook het meest bekend onder schoolleiders die geen aandacht besteedden aan relationele en seksuele vorming. De bekendheid van Rutgers is sindsdien onder deze groep opvallend toegenomen.

4.4 Toekomstperspectief

Bijna twee derde (63%) van de schoolleiders die momenteel geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=16) zou dit wel willen doen.

Er is tevens aan de schoolleiders gevraagd of zij hun antwoord konden toelichten. Toelichtingen die zijn gegeven bij 'nee' lopen uiteen. De toelichtingen die zijn gegeven bij 'Ja' zijn samen te vatten als:

- Omdat het thema belangrijk is.

Daarnaast is er aan de schoolleiders die wel aandacht zouden willen geven aan relationele en seksuele vorming (n=10) gevraagd wat hen zou helpen om dit in de toekomst te doen. Een overzicht van de gegeven antwoorden is opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 6).

Vergelijking voorgaande meting

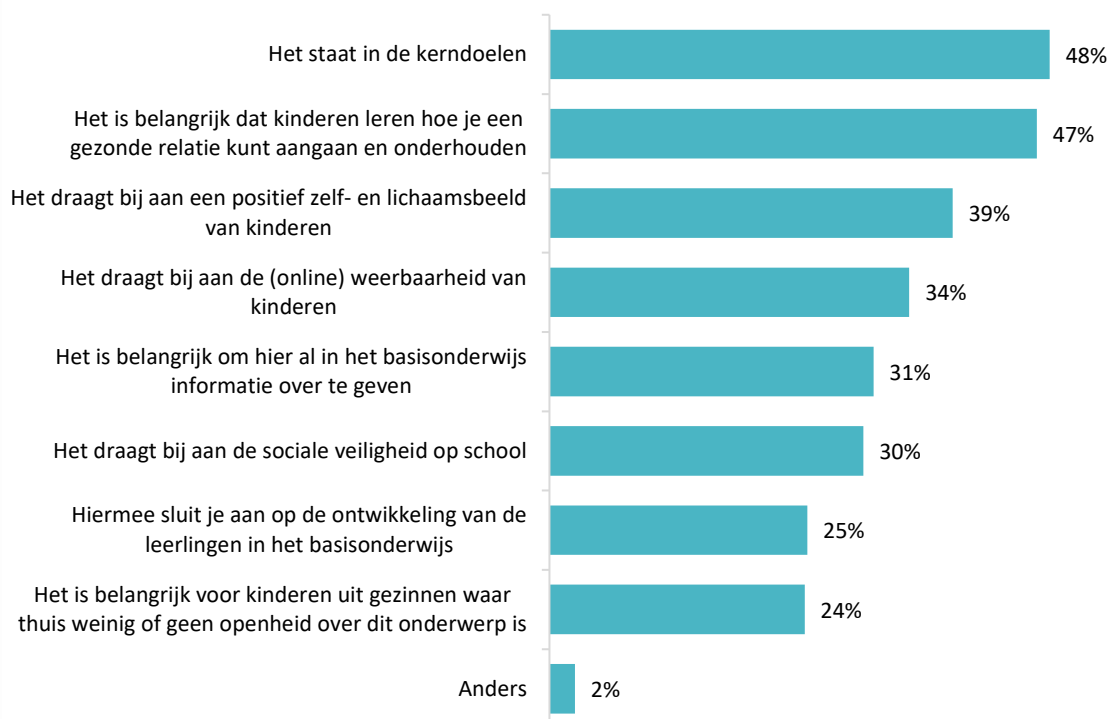
Het percentage schoolleiders dat geen aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming maar dit wel zou willen, is ten opzichte van 2022 (n=32) met 28% afgenomen.

4.5 Redenen om wel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming

Ook aan de schoolleiders die aangeven dat hun school wel aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming (n=410) is gevraagd wat de belangrijkste reden(en) hiervoor is. De redenen om hier aandacht aan te besteden lopen uiteen. De belangrijkste redenen zijn: 'Het staat in de kerndoelen' (48%) en 'Het is belangrijk dat kinderen leren hoe je een gezonde relatie kunt aangaan en onderhouden' (47%).

Wat is de reden/zijn de belangrijkste redenen dat uw school aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming? U kunt maximaal 3 redenen selecteren.

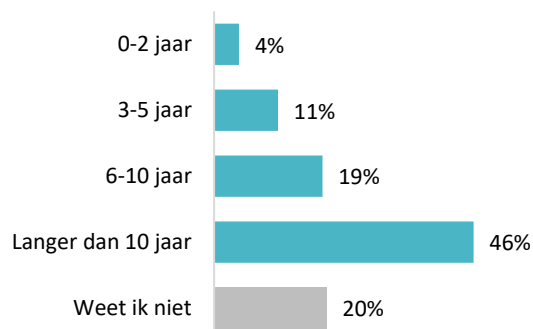
- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

Ruim twee vijfde (46%) van de schoolleiders geeft aan dat er al langer dan 10 jaar aandacht aan relationele en seksuele vorming wordt besteed op hun school.

Hoe lang wordt er op uw school al aandacht besteed aan relationele en seksuele vorming?

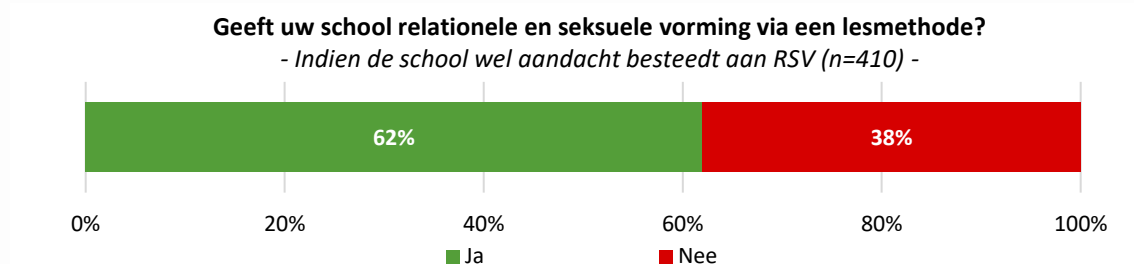
- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

4.6 Lesmethoden en organisaties

4.6.1 Gebruik lesmethoden

Bijna twee derde (62%) van de schoolleiders geeft aan op hun school aandacht aan relationele en seksuele vorming te besteden via een lesmethode, terwijl ruim een derde (38%) dit op een andere manier doet.

Aan de schoolleiders die via een lesmethode aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=254) is vervolgens gevraagd welke lesmethode(n) zij hiervoor gebruiken. De voorgelegde methoden zijn weergegeven in de drie onderstaande grafieken¹.

Van de voorgelegde lesmethoden Relationele en Seksuele vorming wordt het lespakket 'Kriebels in je buik'² verreweg het meest gebruikt, namelijk door 57%, op afstand gevolgd door de methode 'Wonderlijk gemaakt' (17%).

*Dit is een door het RIVM erkende lesmethode.

¹ Omdat de drie grafieken over het gebruik van de lesmethoden voor RSV als één vraag zijn voorgelegd, zijn in elk van deze grafieken dezelfde percentages opgenomen voor de antwoordcategorieën 'Een andere lesmethode' en 'Geen lesmethode'.

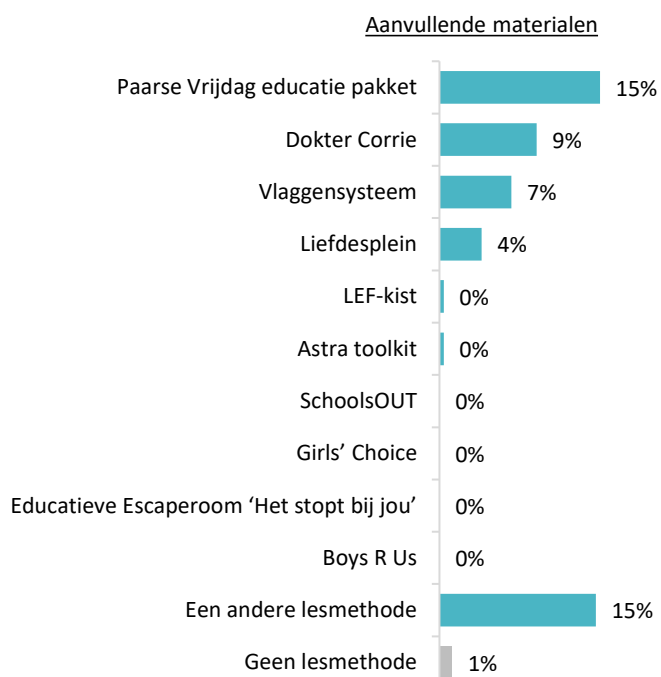
² 'Kriebels in je buik' bestaat uit: 'Kriebels in je Buik', 'Kriebels in de Vreedzame school' en 'Lessen (Week van de) Lentekriebels'.

Van alle scholen geeft 45% relationele en seksuele vorming aan de hand van een erkende lesmethode. 33% gebruikt 'Kriebels in je buik', 10% gebruikt Wonderlijk gemaakt en 1% gebruikt VeiligWijs. Van alle scholen geeft 39% relationele en seksuele vorming met een erkende lesmethode in een doorlopende leerlijn.

Van de voorgelegde aanvullende materialen wordt het 'Paarse Vrijdag educatie pakket' het vaakst gebruikt, namelijk door 15% (n=38).

Welke lesmethode(n) wordt op uw school gebruikt voor relationele en seksuele vorming? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien RSV wordt gegeven via een lesmethode (n=254) -

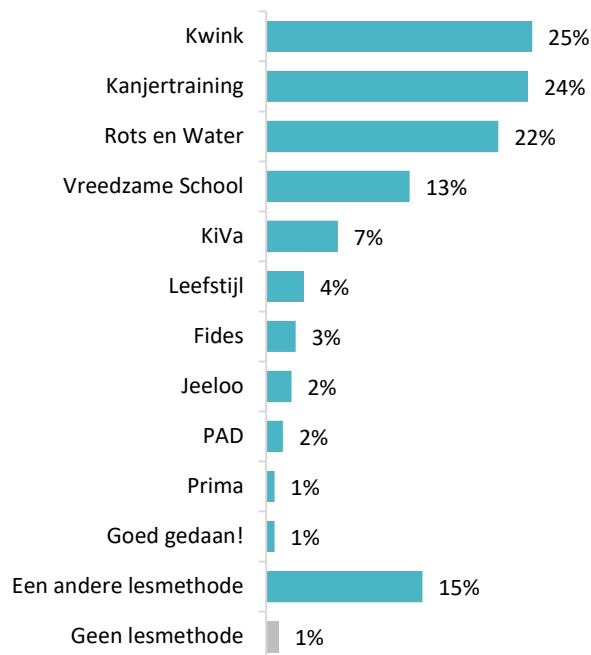

Van de lesmethoden Sociaal emotionele vaardigheden worden meerdere methoden vaker gebruikt. Met name 'Kwink' (25%; n=63), 'Kanjertaining' (24%; n=62) en 'Rots en Water' (22%; n=55) worden gebruikt voor het geven van relationele en seksuele vorming.

Welke lesmethode(n) wordt op uw school gebruikt voor relationele en seksuele vorming? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

- Indien RSV wordt gegeven via een lesmethode (n=254) -

Lesmethoden Sociaal emotionele vaardigheden

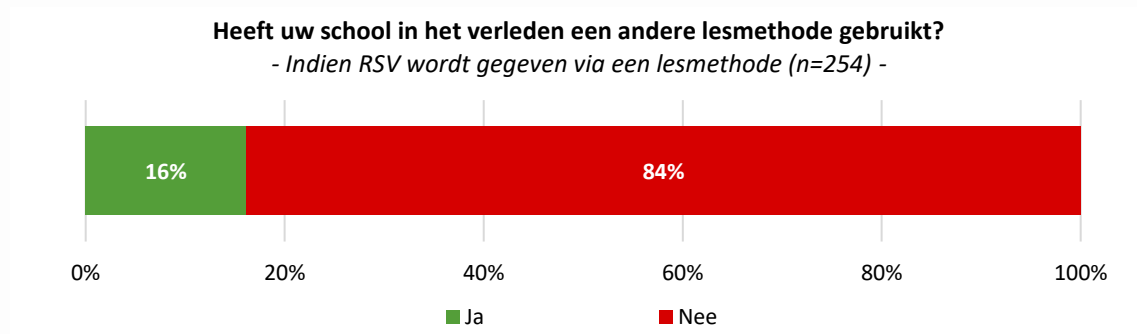
Aan de schoolleiders is ook open gevraagd waarom de school deze lesmethode(n) gebruikt voor relationele en seksuele vorming. Een overzicht van de gegeven antwoorden per gebruikte lesmethode is opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 13).

Daarnaast is er gevraagd of er nog op (een) andere manier(en) vorm wordt gegeven aan relationele en seksuele vorming. De meest gegeven antwoorden zijn:

- Wanneer het ter sprake komt (actuele gebeurtenissen/nieuws);
- Burgerschapslessen;
- Gastlessen;
- Door middel van vaste gesprekken;
- (Tijdens paarse vrijdag) LHBTQIA+ onderwerpen bespreken;
- Tijdens speciale themaweken (zoals Week van de Lentekriebels);
- Tijdens biologie/natuur lessen.

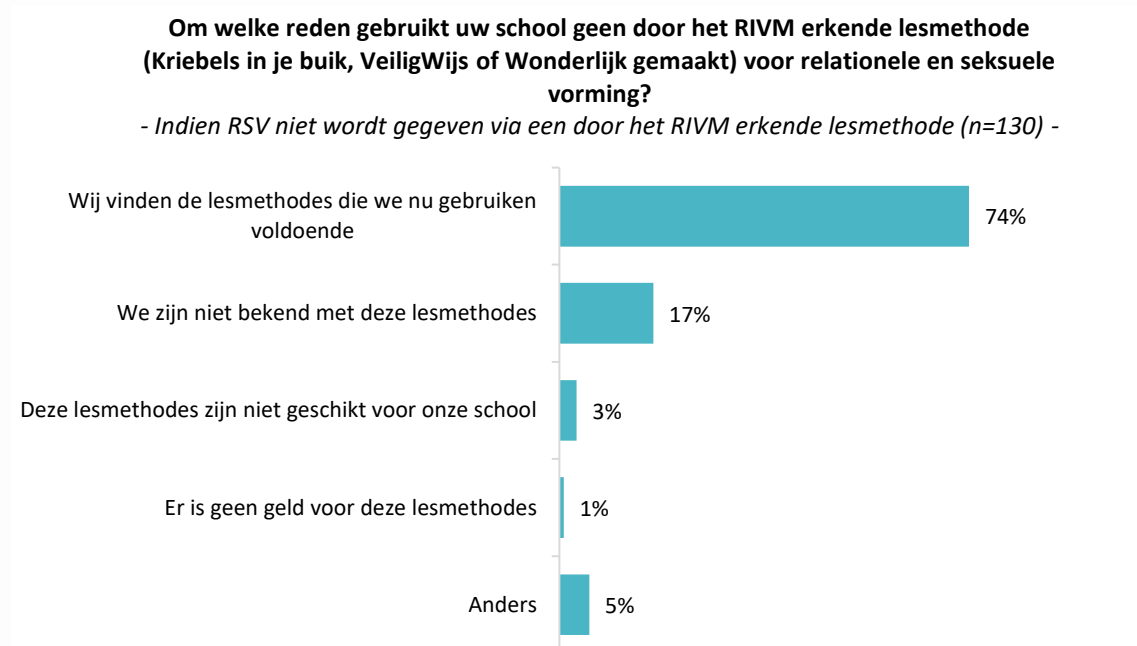
Een klein deel (16%) van de schoolleiders die nu een lesmethode gebruiken voor relationele en seksuele vorming heeft in het verleden een andere lesmethode gebruikt. Aan hen (n=41) is ook gevraagd waarom er voor een andere methode gekozen is. Het meest gegeven antwoord is:

- Sluit nu beter aan (bij onze school/de tijdsgeest).

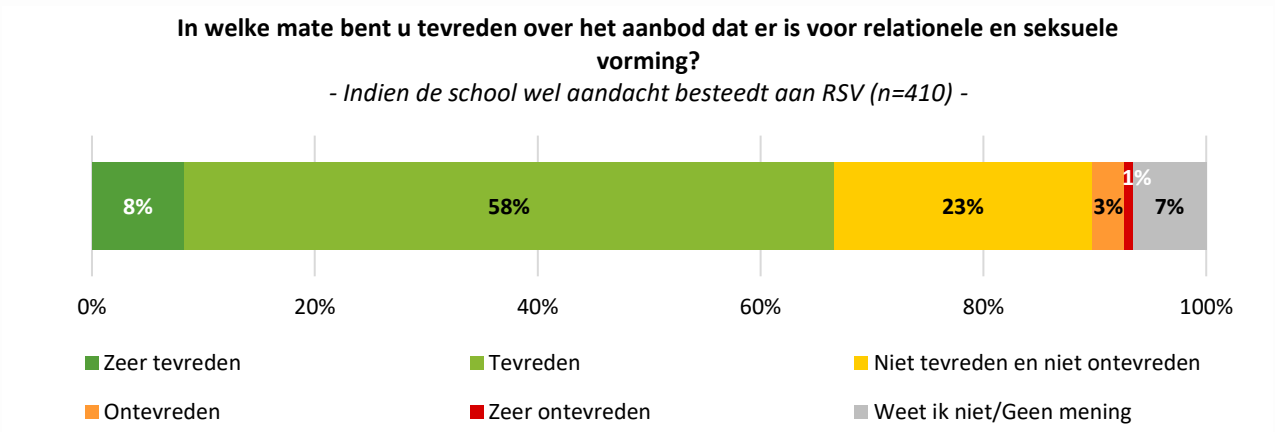
Er is aan de schoolleiders die niet via een door het RIVM erkende lesmethode relationele en seksuele vorming geeft (n=130) gevraagd om welke reden zij hier geen gebruik van maken. Driekwart (74%) van de schoolleiders geeft aan dat zij voldoende hebben aan de (andere) lesmethode(s) die ze wel gebruiken. Een zesde (17%) geeft aan niet bekend te zijn met de erkende lesmethodes. Daarnaast geeft een klein deel van de schoolleiders aan dat de erkende lesmethodes niet geschikt zijn voor hun school (3%) of dat er geen geld is voor deze lesmethodes (1%).

Er is tevens gevraagd waarom lesmethodes als niet geschikt worden bevonden door de schoolleiders die dit aangeven (3%; n=4). De (enkele) antwoorden op deze vraag zijn opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 16).

4.6.2 Waardering aanbod lesmethoden

Twee derde (66%) van de schoolleiders die op hun school aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming is (zeer) tevreden over het bestaande aanbod hiervoor. Een klein deel (4%) geeft aan (zeer) ontevreden te zijn.

De meest gegeven toelichtingen bij deze vraag zijn:

(Ze)er tevreden

- De belangrijke thema's worden behandeld;
- We gebruiken de methode het hele jaar door;
- We gebruiken verschillende methodes;
- De lessen sluiten aan bij de leerlingen.

Niet tevreden en niet ontevreden

- Vanuit ouders/doelgroep kan veel weerstand komen;
- De lessen worden uiteindelijk toch gevormd door de leerkrachten;
- Er wordt nog gezocht naar een passende methode voor onze school.

(Ze)er ontevreden

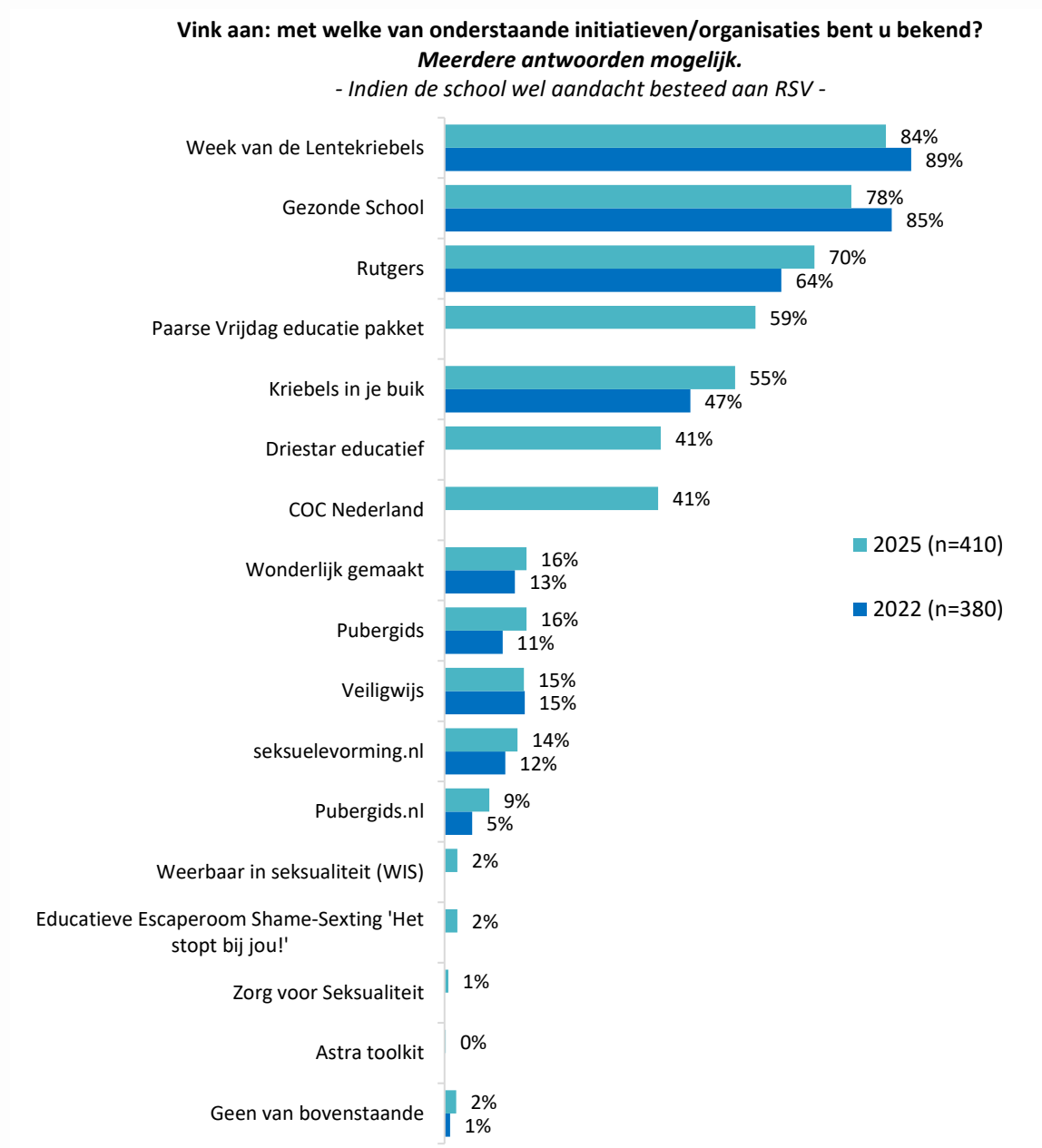
- Er is weinig (actuele) keuze;
- De mening van ouders speelt een grote rol.

Weet ik niet/Geen mening

- Nog geen zicht op het aanbod;
- Er wordt geen lesmethode gebruikt.

4.6.3 Bekendheid organisaties

'De Week van de Lentekriebels' is van de voorlegde initiatieven/organisaties het meest bekend (bij 84%) onder schoolleiders. Daarnaast zijn ook 'Gezonde School' (78%) en 'Rutgers' (70%) bij een grote meerderheid bekend. Tot slot kent meer dan de helft van de schoolleiders het 'Paarse vrijdag educatie pakket' (59%) en het lespakket 'Kriebels in je buik' (55%).

Vergelijking voorgaande meting

Ook in 2022 waren 'Week van de Lentekriebels', 'De Gezonde School' en 'Rutgers' de meest bekende initiatieven/organisaties.

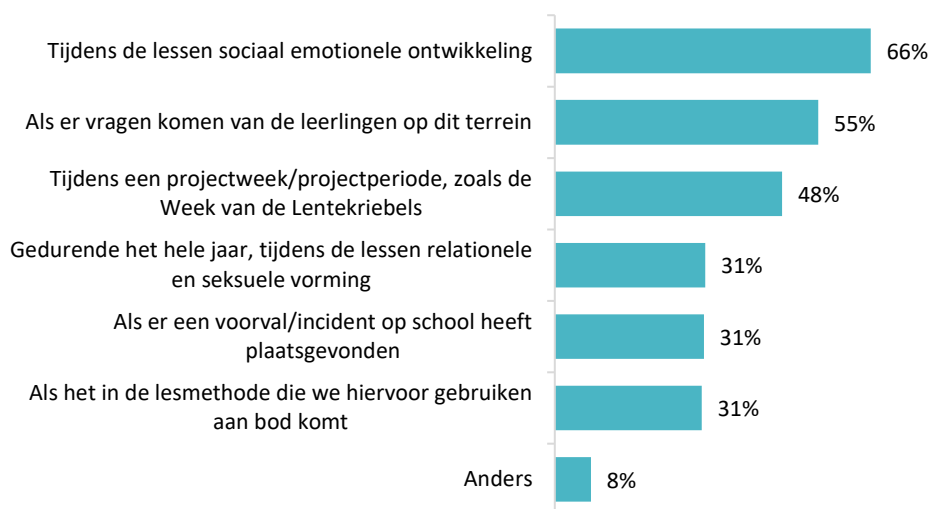
NB: in de huidige meting zijn een aantal initiatieven toegevoegd ten opzichte van de meting in 2022.

4.7 Moment van lessen relationele en seksuele vorming

Twee derde (66%) van de schoolleiders die op school aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=410) geeft aan dat relationele en seksuele vorming op hun school tijdens de lessen sociaal emotionele ontwikkeling wordt gegeven. Op ruim de helft (55%) van de scholen wordt dit incidenteel gedaan als er vragen komen van de leerlingen op dit terrein en circa de helft (48%) doet dit tijdens een projectweek of -periode.

Wanneer worden er op uw school lessen relationele en seksuele vorming gegeven? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

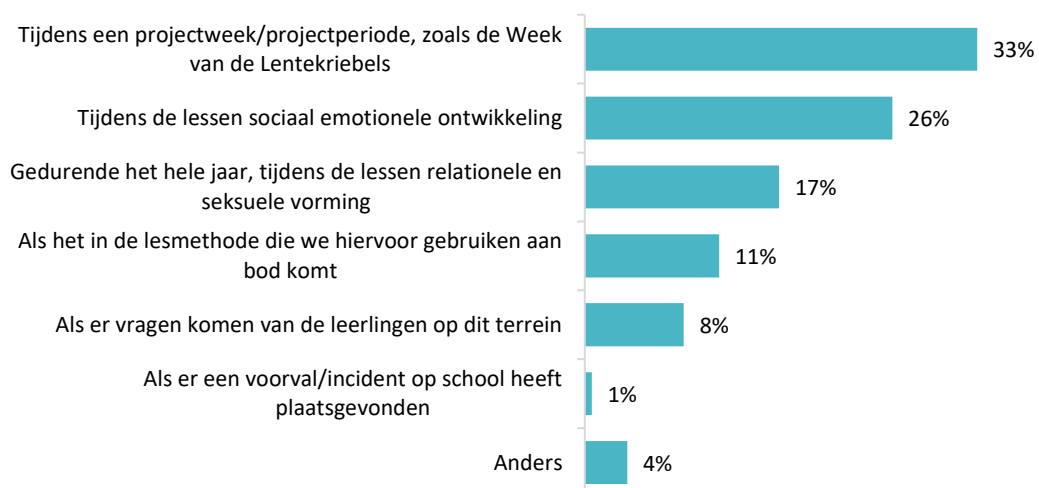
- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

Als een school op meerdere momenten relationele en seksuele vorming geeft, doet een derde (33%) dit vooral tijdens een projectweek (33%) en een kwart (26%) vooral tijdens de lessen sociaal emotionele ontwikkeling.

Wanneer worden er op uw school voornamelijk (volgens het beleid van de school) lessen relationele en seksuele vorming gegeven? *Slechts één antwoord mogelijk.*

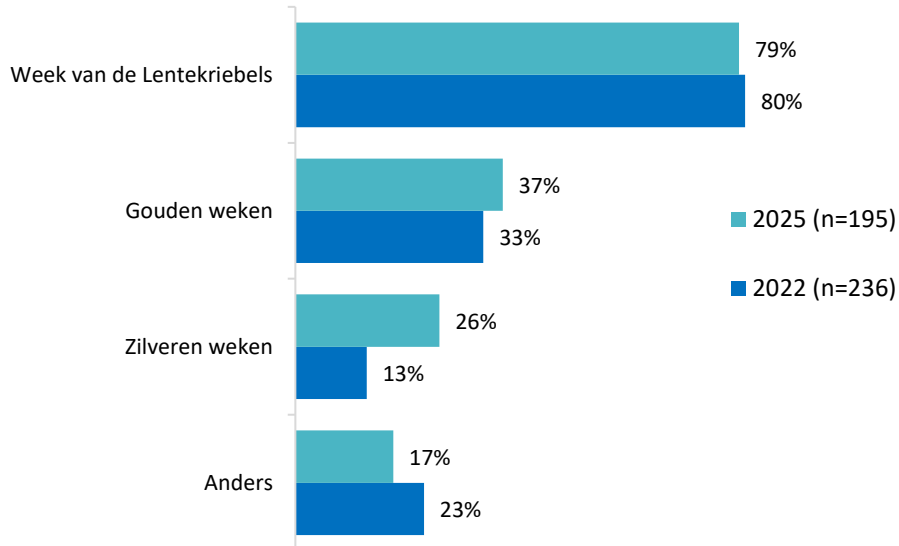
- Indien er twee of meer momenten zijn geselecteerd waarop RSV wordt gegeven (n=333) -

Ruim driekwart (79%) van de schoolleiders die aangeven tijdens een projectweek of -periode relationele en seksuele vorming te geven (n=195) doet dit tijdens de Week van de Lentekriebels.

Welke projectperiode wordt er op uw school gebruikt om relationele en seksuele vorming te geven? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

- Indien RSV tijdens een projectweek of projectperiode wordt gegeven -

Vergelijking voorgaande meting

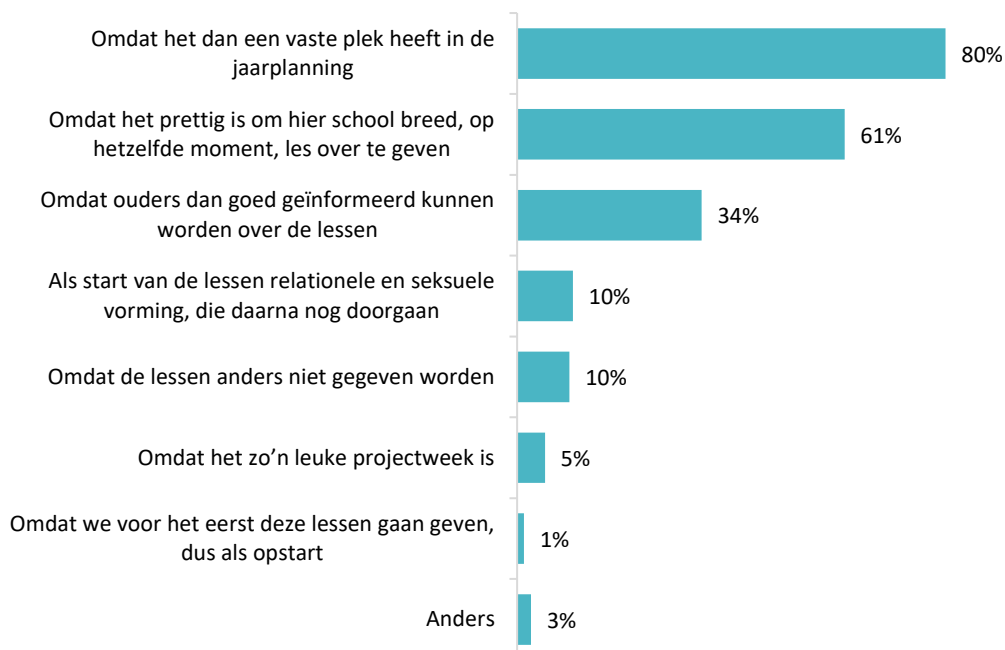
In 2022 waren de resultaten op deze vraag nagenoeg gelijk. Een opvallend verschil is dat in 2025 meer schoolleiders aangeven via de Zilveren weken op hun school aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming.

4.8 Week van de Lentekriebels

Van de schoolleiders die op hun school aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming doet 38% mee aan de Week van de Lentekriebels. Vier vijfde (80%) van de schoolleiders die meedoen aan de Week van de Lentekriebels (n=154) doet dit omdat relationele en seksuele vorming dan een vaste plek in de jaarplanning heeft. Circa drie vijfde (61%) van hen doet dit omdat het prettig is om hier school breed, op hetzelfde moment, les over te geven en circa een derde (34%) doet dit omdat ouders dan goed geïnformeerd kunnen worden over de lessen.

Waarom doet uw school mee aan de Week van de Lentekriebels? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

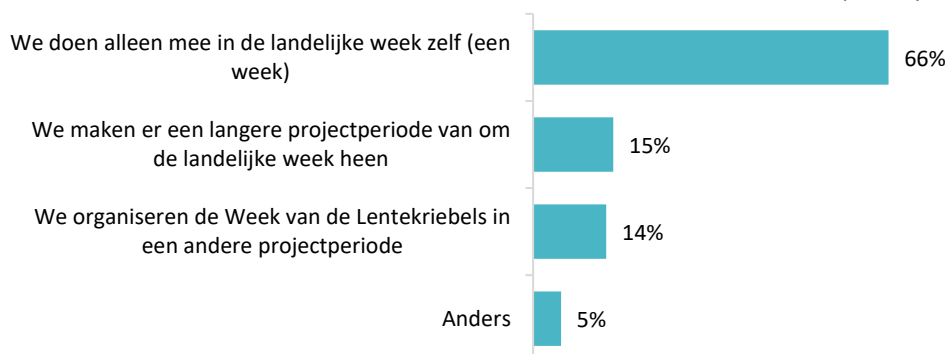
- Indien de school meedoet aan de Week van de Lentekriebels (n=154) -

Twee derde (66%) van dezelfde groep schoolleiders doet alleen mee met de Week van de Lentekriebels in de landelijke week zelf.

Hoe plant uw school de Week van de Lentekriebels?

- Indien de school meedoet aan de Week van de Lentekriebels (n=154) -

Daarnaast maakt 15% er een langere projectperiode van om de landelijke week heen en 14% organiseert de Week van de Lentekriebels in een andere projectperiode. Hierbij is gevraagd om een toelichting te geven. De meest gegeven antwoorden zijn:

We maken er een langere projectperiode van om de landelijke week heen, namelijk...

- Ongeveer 3 weken;
- Het hele jaar door.

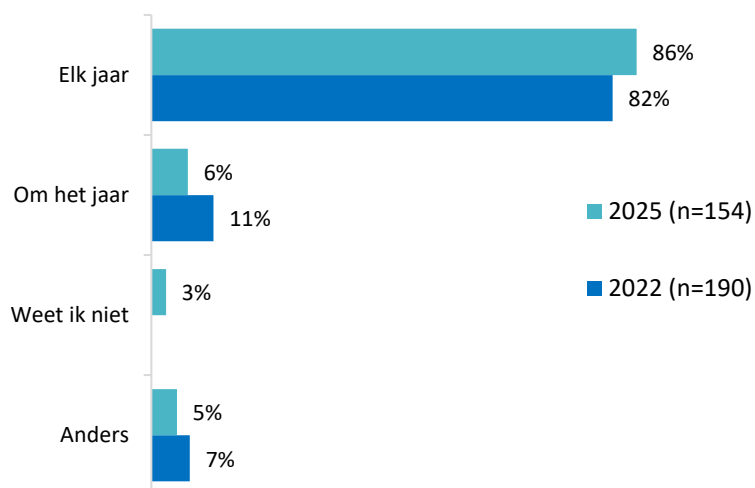
We organiseren de Week van de Lentekriebels in een andere projectperiode, namelijk...

- Passend bij thema's;
- Bewust niet tegelijkertijd, omdat dit voor onrust onder ouders zorgt;
- Dat wisselt.

De grote meerderheid (86%) doet elk jaar mee met de Week van de Lentekriebels.

Hoe vaak doet uw school mee met de Week van de Lentekriebels?

- Indien de school meedoet aan de Week van de Lentekriebels -

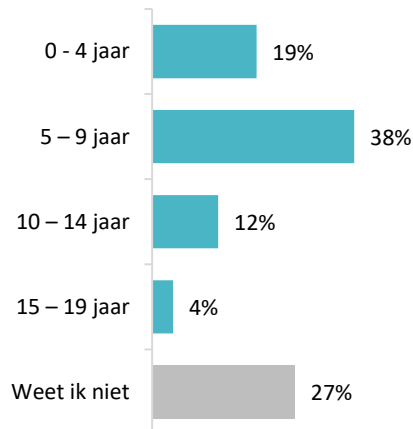
Vergelijking voorgaande meting

In 2022 gaf ook een grote meerderheid (82%) aan elk jaar mee te doen met de Week van de Lentekriebels.

Bijna twee vijfde (38%) van de schoolleiders die meedoen met de Week van de Lentekriebels doet hier nu 5 tot 9 jaar aan mee. Ruim een kwart (27%) heeft hier geen zicht op.

Hoeveel jaar doet uw school al mee met de Week van de Lentekriebels?

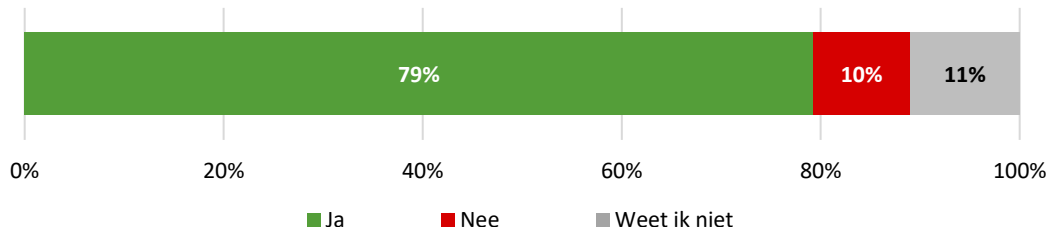
- Indien de school meedoet aan de Week van de Lentekriebels (n=154) -

Ruim driekwart (79%) van de schoolleiders die meedoen met de Week van de Lentekriebels vindt zo'n projectperiode een goede manier om structureel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming. Daarentegen vindt een tiende (10%) dat geen goede manier.

Vindt u een projectperiode als de Week van de Lentekriebels een goede manier om structureel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming?

- Indien de school meedoet aan de Week van de Lentekriebels (n=154) -

De meest gegeven toelichtingen hierbij zijn:

Ja

- Met landelijke aandacht kan het meer impact hebben;
- Het geeft duidelijkheid;
- Het is fijn dat het school breed wordt behandeld.

Nee

- Er moet het gehele jaar aandacht zijn voor dit onderwerp;
- Een speciale week kan problemen met ouders opleveren.

Weet ik niet

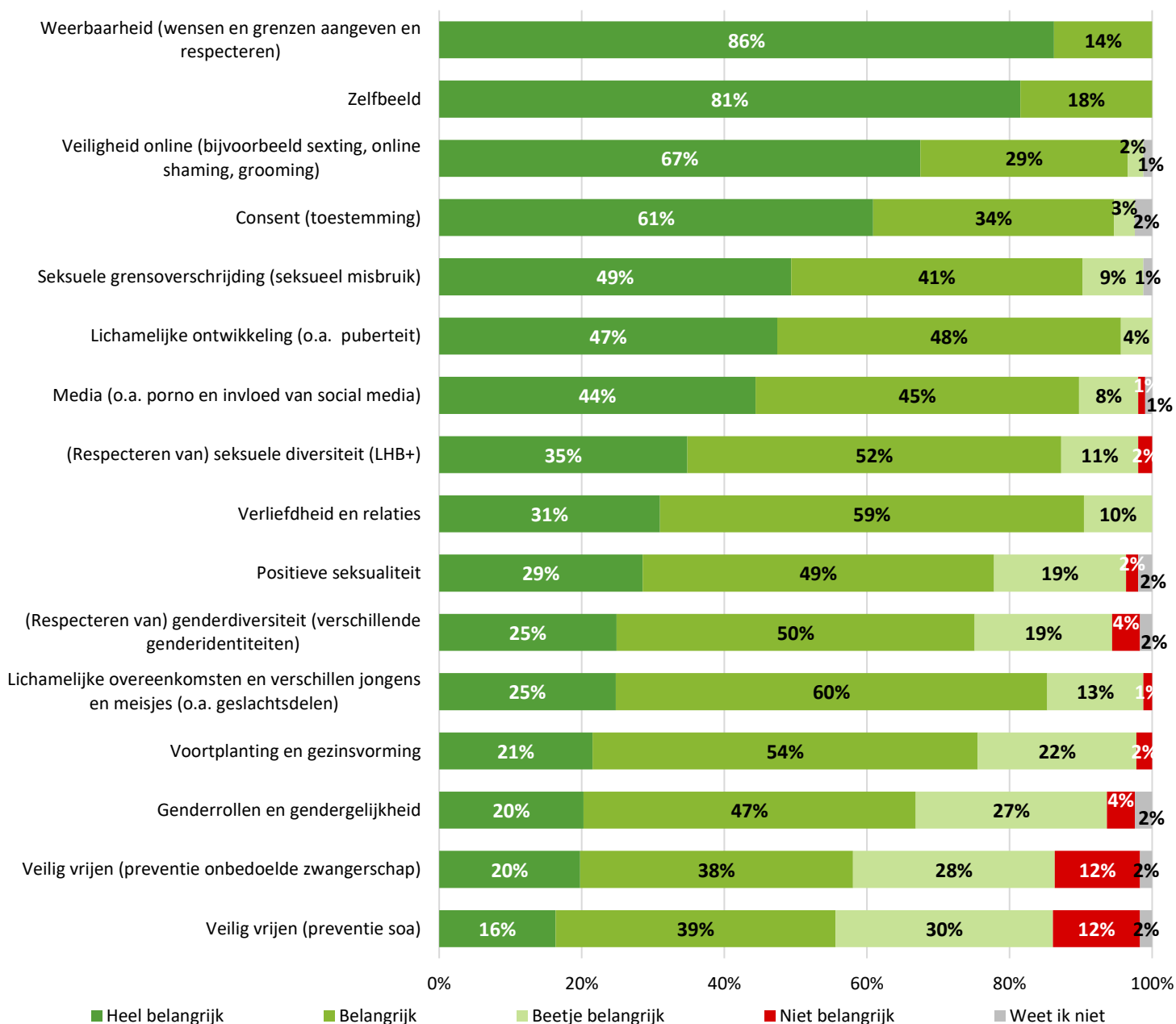
- Het zou standaard in het lesprogramma moeten voorkomen.

4.9 Thema's en onderwerpen

4.9.1 Belang van onderwerpen

In onderstaande grafiek is te zien dat vrijwel alle voorgelegde onderwerpen door de schoolleiders als (heel) belangrijk om te behandelen worden beschouwd. De twee onderwerpen die als meest belangrijk worden beschouwd zijn 'weerbaarheid (wensen en grenzen aangeven en respecteren)' en 'zelfbeeld'. Respectievelijk 86% en 81% vindt het heel belangrijk dat hier aandacht aan wordt besteed in lessen over relationele en seksuele vorming.

Hoe belangrijk vindt u het dat aan onderstaande onderwerpen op uw school aandacht wordt besteed (los van of hier daadwerkelijk aandacht aan wordt besteed)?
- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

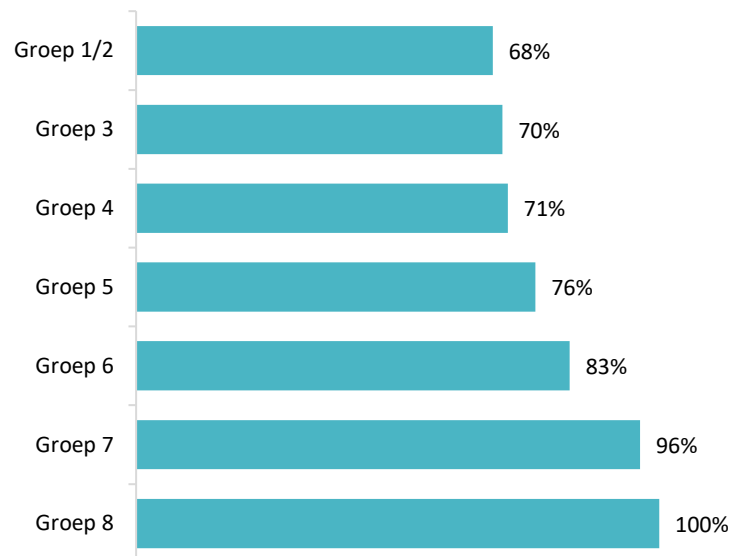

4.9.2 [Opbouw in leerjaren](#)

Ruim twee derde (68%) van de schoolleiders die aangeven het gehele jaar of tijdens vaste lessen/een projectweek aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming doen dit in groep 1/2. Het percentage neemt toe tot 100% in groep 8.

In welke leerjaren worden er lessen over relationele en seksuele vorming op school gegeven? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien de school het gehele jaar of tijdens vaste lessen/een projectweek aandacht besteedt aan RSV (n=380) -

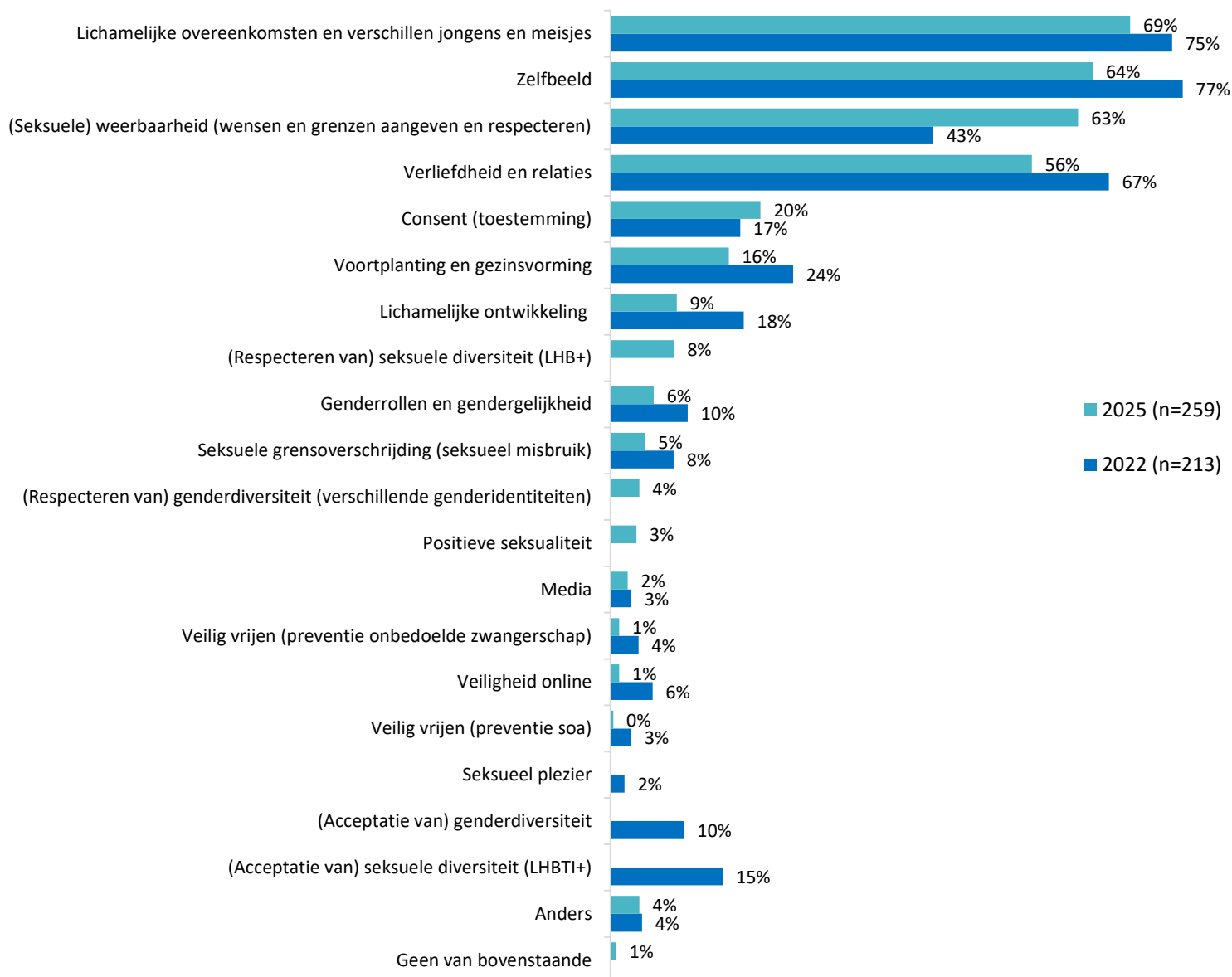
Tevens neemt het gemiddelde aantal uren dat aan relationele en seksuele vorming wordt besteed geleidelijk toe van gemiddeld 11 uren in groep 1/2 tot gemiddeld 15 uren in groep 8.

	<i>Gemiddeld aantal uur per leerjaar</i>
Groep 1/2	11
Groep 3	11
Groep 4	11
Groep 5	12
Groep 6	12
Groep 7	14
Groep 8	15

In de onderbouw (groep 1/2; n=259) worden vier onderwerpen duidelijk meer behandeld tijdens de lessen relationele en seksuele vorming dan de andere voorgelegde onderwerpen. Het gaat om de onderwerpen: 'lichamelijke overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes' (69%), 'zelfbeeld' (64%), 'weerbaarheid' (63%) en 'verliefdheid en relaties' (56%).

Welke onderwerpen komen er op uw school tijdens de lessen relationele en seksuele vorming aan de orde in de onderbouw (leerjaar 1 en 2)? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien er in groep 1/2 lessen RSV worden gegeven -

Vergelijking voorgaande meting

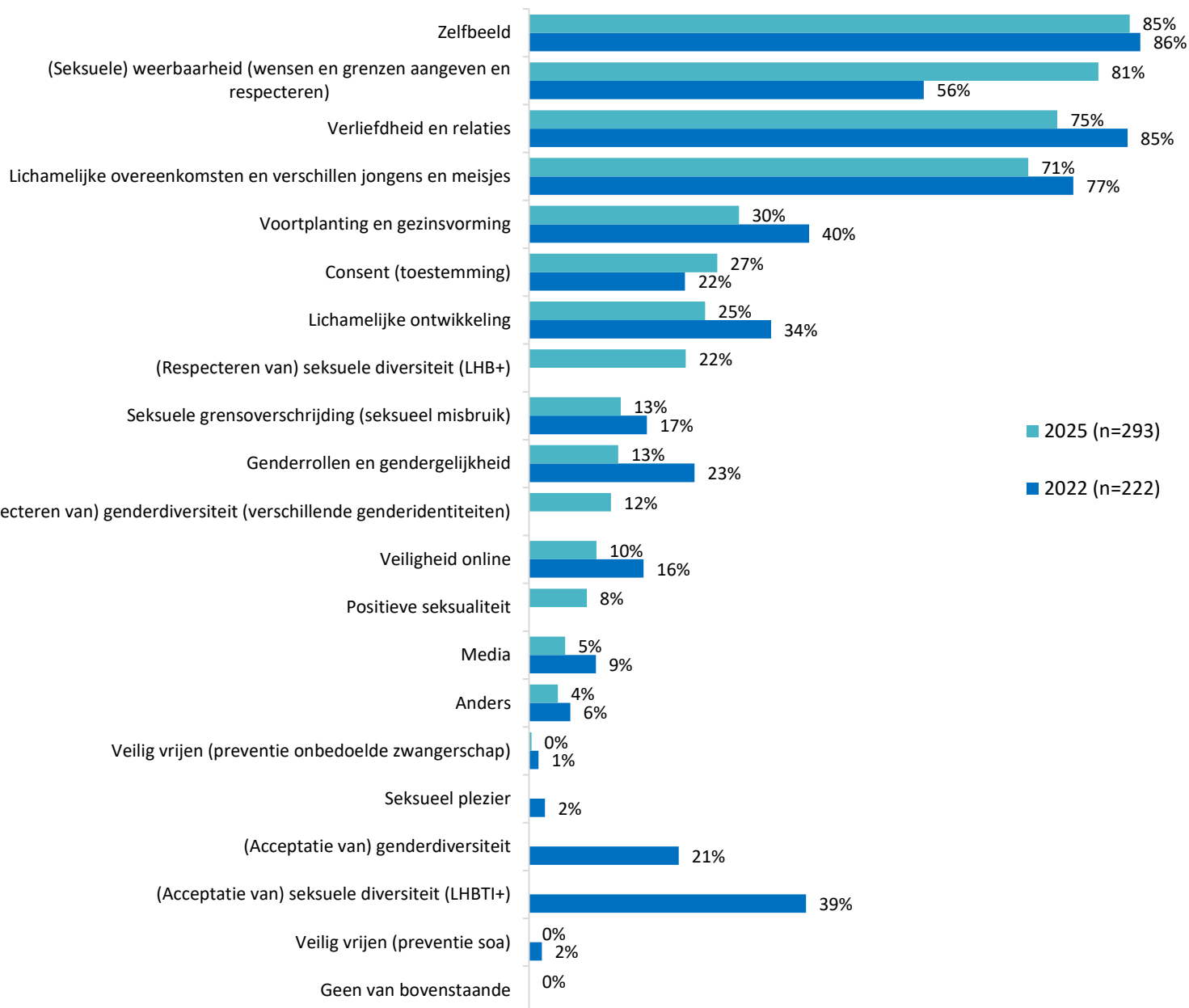
In 2025 kwam volgens schoolleiders het onderwerp '(seksuele) weerbaarheid' in de onderbouw meer aan bod dan dat in 2022 het geval was.

NB: In de volgende drie grafieken kan slechts een deel van de onderwerpen met elkaar worden vergeleken. Enerzijds omdat onderwerpen per jaar van elkaar afwijken in formulering, anderzijds omdat er nieuwe onderwerpen zijn toegevoegd in 2025.

In de middenbouw (groep 3, 4 en 5; n=293) komen dezelfde vier onderwerpen (nog meer dan in de onderbouw) aan bod, waarbij 'zelfbeeld' (85%) het vaakst wordt behandeld, gevolgd door 'weerbaarheid' (81%). Ook 'verliefdheid en relaties' (75%) en 'lichamelijke overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes' (71%) worden behandeld tijdens de lessen relationele en seksuele vorming.

Welke onderwerpen komen er op uw school tijdens de lessen relationele en seksuele vorming aan de orde in de middenbouw (leerjaar 3, 4 en 5)? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien er in groep 3, 4 en/of 5 lessen RSV worden gegeven -

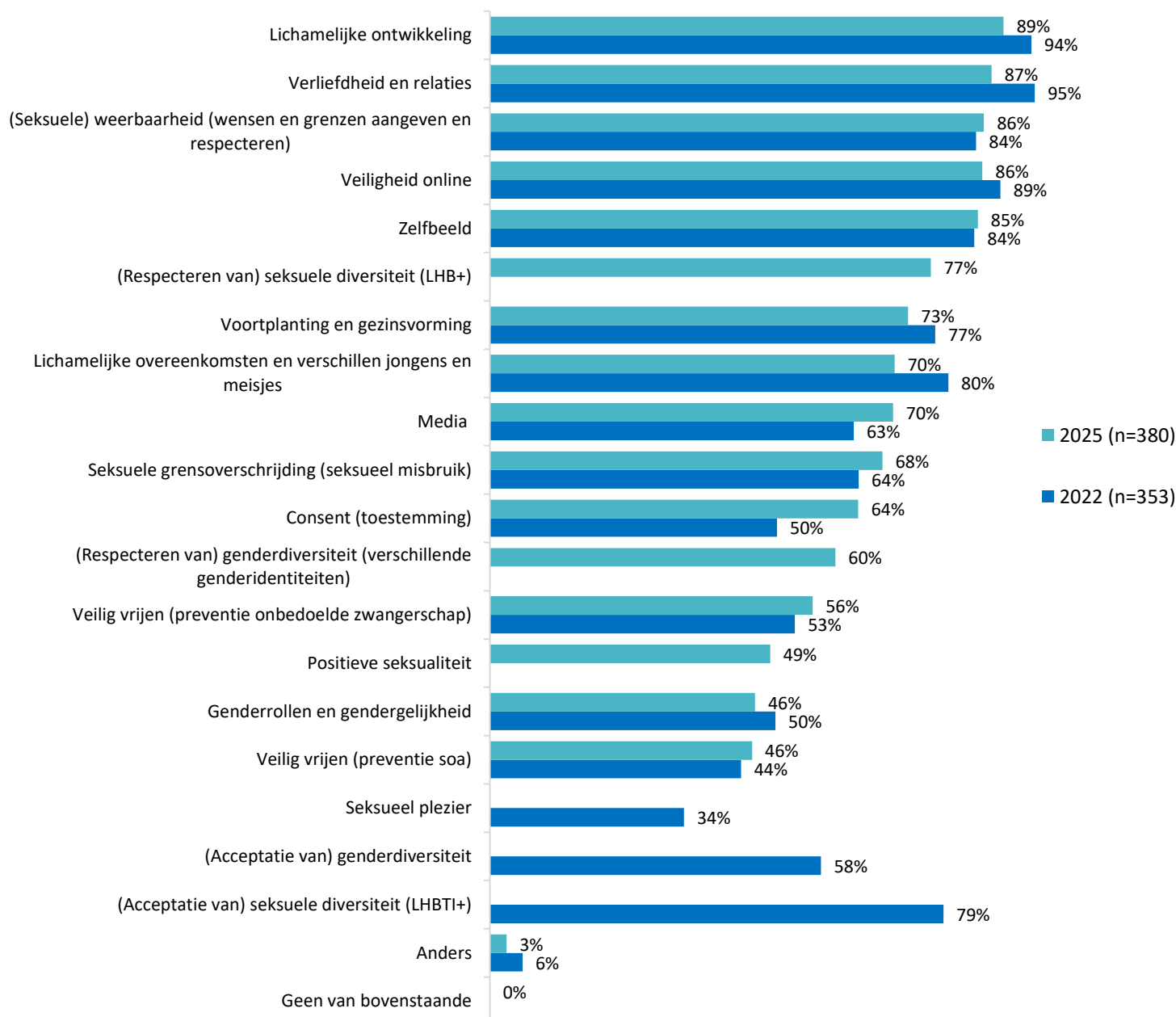
Vergelijking voorgaande meting

Ook in de middenbouw kwam het onderwerp '(seksuele) weerbaarheid' in 2025 meer aan bod dan in 2022.

Tenslotte worden in de bovenbouw (groep 6, 7 en 8; n=380) alle voorgelegde onderwerpen behandeld. De vijf onderwerpen die het meest aan de orde komen zijn enigszins anders dan in de onderbouw en middenbouw, namelijk: 'lichamelijke ontwikkeling' (89%), 'verliefdheid en relaties' (87%), 'weerbaarheid' (86%), 'veiligheid online' (86%) en 'zelfbeeld' (85%).

Welke onderwerpen komen er op uw school tijdens de lessen relationele en seksuele vorming aan de orde in de bovenbouw (leerjaar 6, 7 en 8)? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien er in groep 6, 7 en/of 8 lessen RSV worden gegeven -

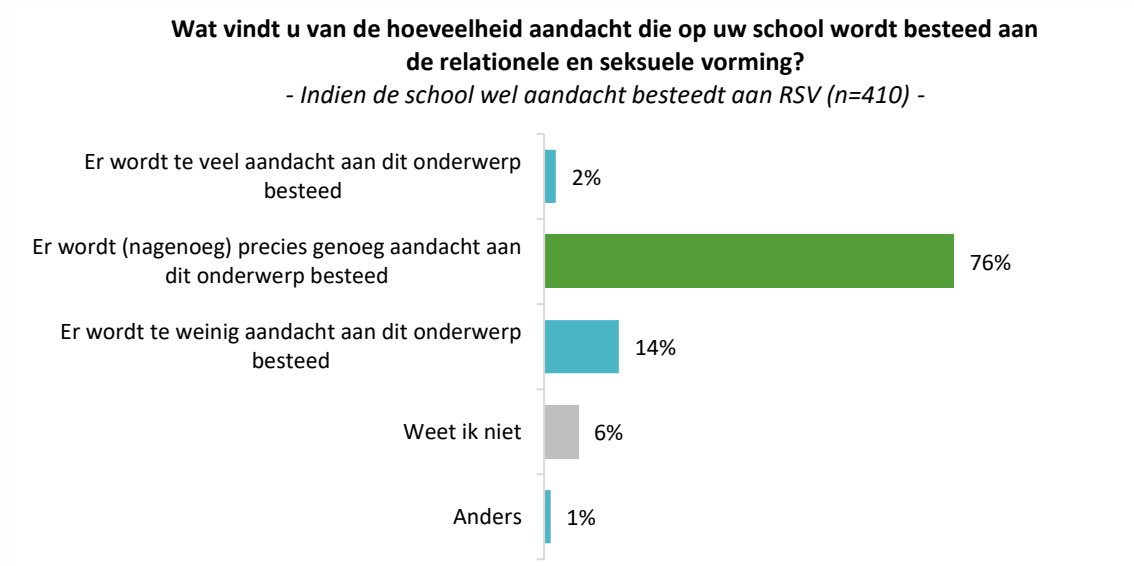

Vergelijking voorgaande meting

In 2025 zijn de onderwerpen in de bovenbouw over het algemeen in vergelijkbare mate aan bod gekomen als in 2022. Het onderwerp 'consent (toestemming)' is in 2025 iets meer behandeld dan in 2022.

4.10 Oordeel lessen relationele en seksuele vorming

Driekwart (76%) van de schoolleiders vindt de hoeveelheid aandacht die er op hun school aan relationele en seksuele vorming wordt besteed precies genoeg. Bijna een zesde (14%) vindt de hoeveelheid aandacht hiervoor te weinig.

De meest gegeven toelichtingen bij deze vraag zijn als volgt:

Er wordt te veel aandacht aan dit onderwerp besteed

Antwoorden lopen te ver uiteen om een rode draad weer te geven.

Er wordt (nagenoeg) precies genoeg aandacht aan dit onderwerp besteed

- De hoeveelheid aandacht kan worden aangepast naar hoeveel wens hiernaar is;
- Het is een wekelijks onderwerp.

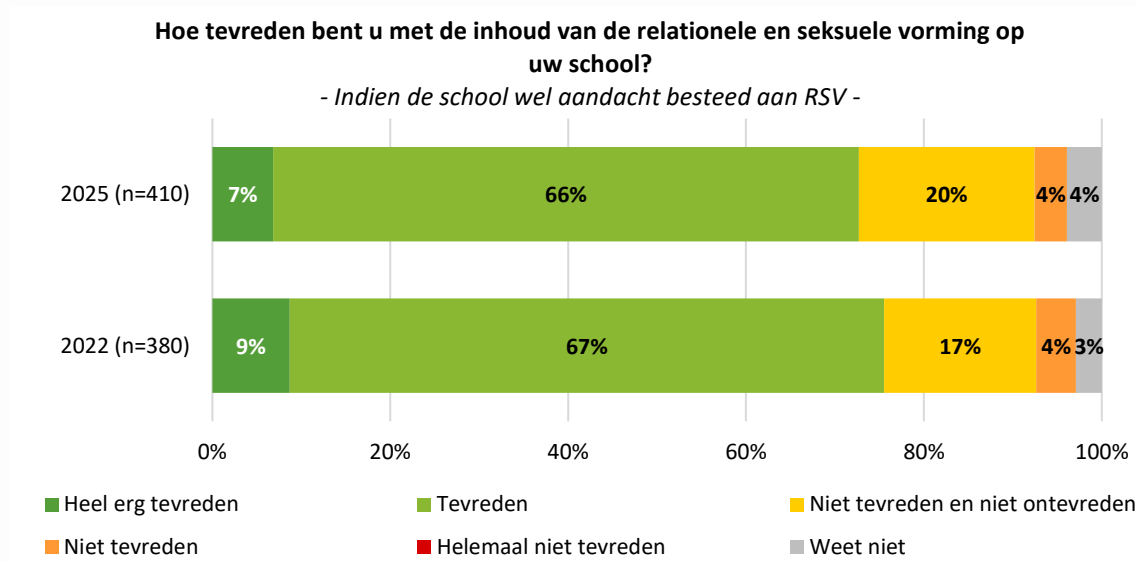
Er wordt te weinig aandacht aan dit onderwerp besteed

- Het is een gevoelig onderwerp, waardoor het wordt vermeden;
- Er moeten meer lessen zijn.

Weet ik niet

- Het is belangrijk dat ouders hier ook zelf tijd aan besteden.

Bijna driekwart (73%) van de schoolleiders is (heel erg) tevreden over de inhoud van de lessen relationele en seksuele vorming op hun school. Een klein deel (4%) is hier niet tevreden over.

Ook is aan de schoolleiders gevraagd om hun antwoord toe te lichten. Hieronder zijn de meest gegeven toelichtingen op deze vraag weergegeven.

(Heel erg) tevreden

- De verschillende onderwerpen komen voldoende aan bod;
- Er is vrijheid over hoe de lessen hierover worden ingedeeld.

Niet tevreden en niet ontevreden

- Het verschilt sterk per leerkracht;
- Er is nog geen duidelijke methodiek.

(Helemaal) niet tevreden

- Er is weinig structuur.

Weet niet

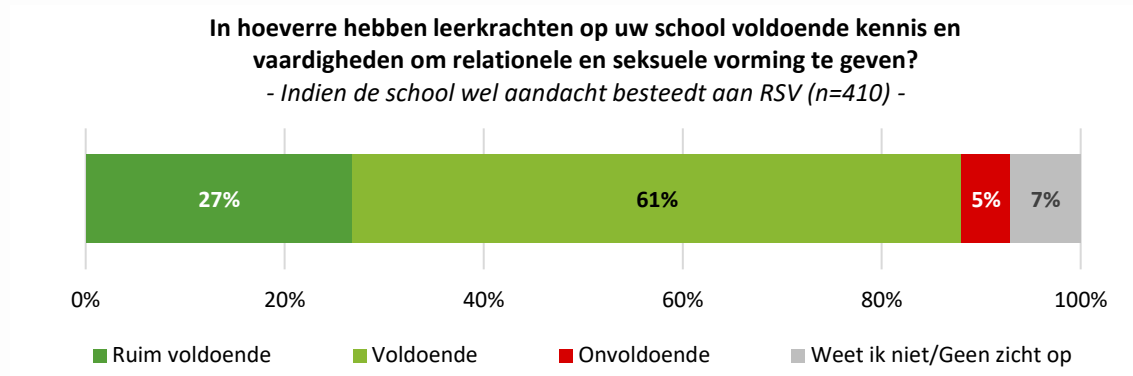
De antwoorden lopen te ver uiteen om een rode draad weer te geven.

Vergelijking voorgaande meting

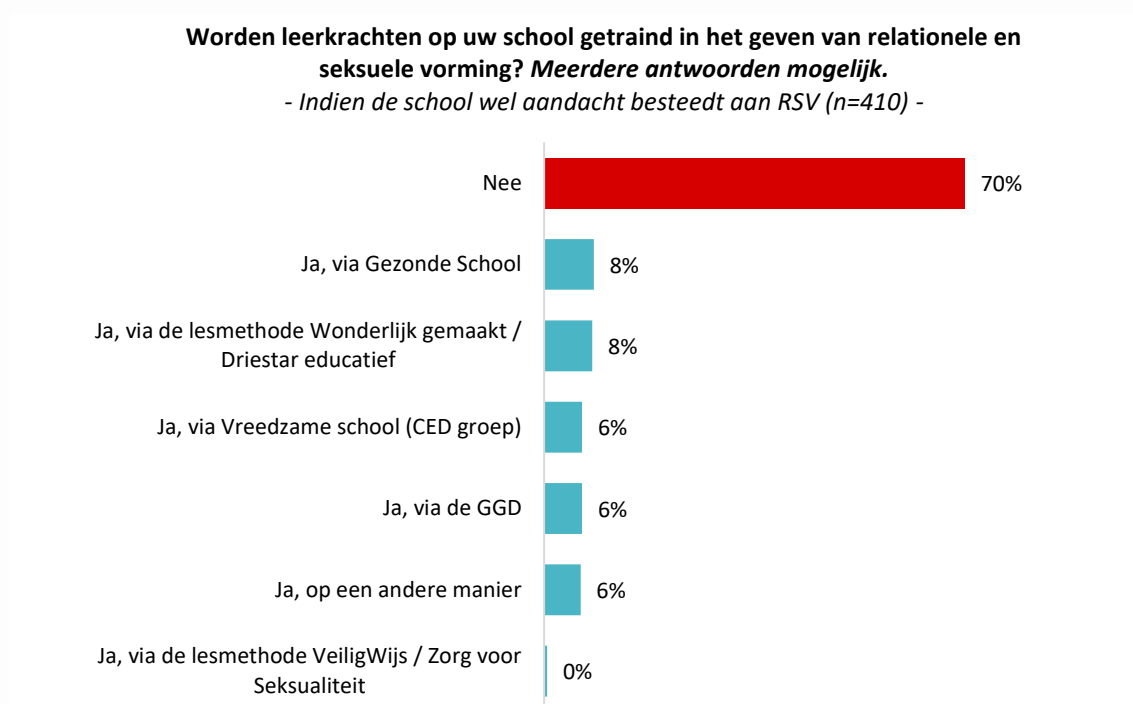
De tevredenheid van schoolleiders over de inhoud van de relationele en seksuele vorming op hun school is ten opzichte van 2022 nagenoeg gelijk gebleven.

4.11 Opleiding leerkrachten

Volgens het overgrote deel (88%) van de schoolleiders hebben leerkrachten op hun school (ruim) voldoende kennis en vaardigheden om relationele en seksuele vorming te geven.

De ruime meerderheid (70%) van de schoolleiders geeft aan dat leerkrachten op hun school niet getraind worden in het geven van relationele en seksuele vorming.

4.12 Betrokkenheid ouders/verzorgers

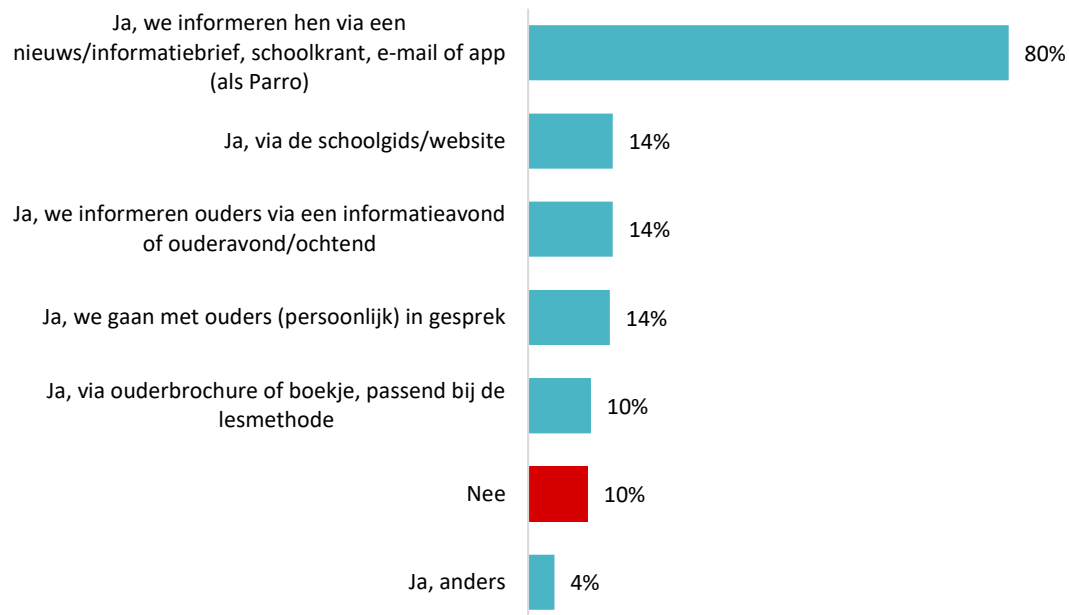
Vier vijfde (80%) van de schoolleiders betreft ouders bij relationele en seksuele vorming door hen te informeren via een nieuws-/informatiebrief, schoolkrant, e-mail of een app. Daarnaast worden ouders bij het onderwerp betrokken via de schoolgids/website (14%), door hen te informeren via een informatieavond of ouderavond/ochtend (14%) en door met hen in gesprek te gaan (14%). Een tiende (10%) betreft ouders bij het onderwerp relationele en seksuele vorming via een ouderbrochure of boekje, passend bij de lesmethode.

Tot slot geeft ook een tiende (10%) aan ouders helemaal niet te betrekken bij dit onderwerp.

Worden ouders bij het onderwerp relationele seksuele vorming betrokken?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

Aan de schoolleiders die hebben aangegeven dat ouders niet worden betrokken bij het onderwerp relationele en seksuele vorming (n=41) is gevraagd om welke reden dat niet gedaan wordt.

De meest gegeven antwoorden zijn:

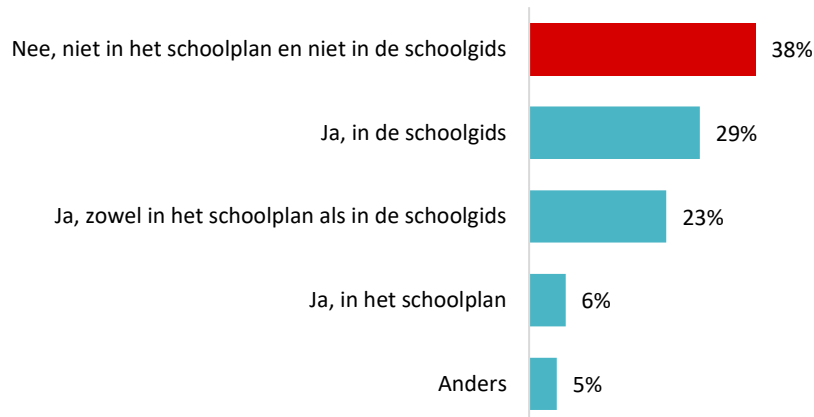
- Er is weerstand/het ligt gevoelig;
- Weet ik niet.

4.13 Informatie schoolplan

Circa twee vijfde (38%) van de schoolleiders geeft aan dat informatie over relationele en seksuele vorming niet vast is opgenomen in het schoolplan of de schoolgids. Ruim een kwart (29%) heeft dit wel in de schoolgids staan en bijna een kwart (23%) heeft dit in zowel het schoolplan als de schoolgids staan.

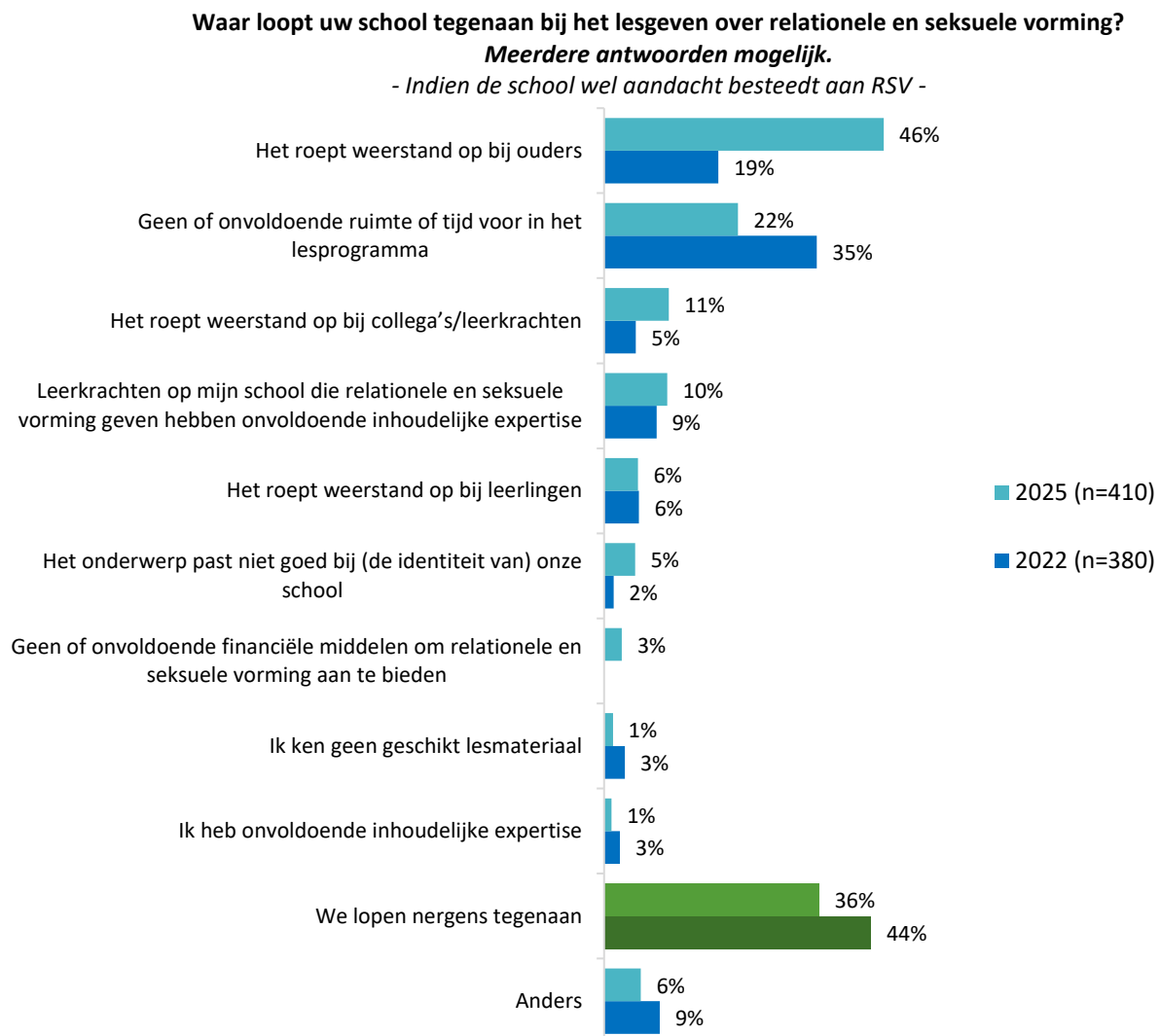
Is informatie over relationele en seksuele vorming opgenomen in het schoolplan en/of de schoolgids?

- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

4.14 Uitdagingen in lessen relationele en seksuele vorming

Bijna de helft (46%) van de schoolleiders geeft aan dat zij op school tegen weerstand van ouders aan lopen bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming. Ruim een vijfde (22%) van hen heeft geen of onvoldoende ruimte of tijd om het in het lesprogramma te verweven. Ruim een derde (36%) van hen geeft daarentegen aan nergens tegenaan te lopen bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming.

Vergelijking voorgaande meting

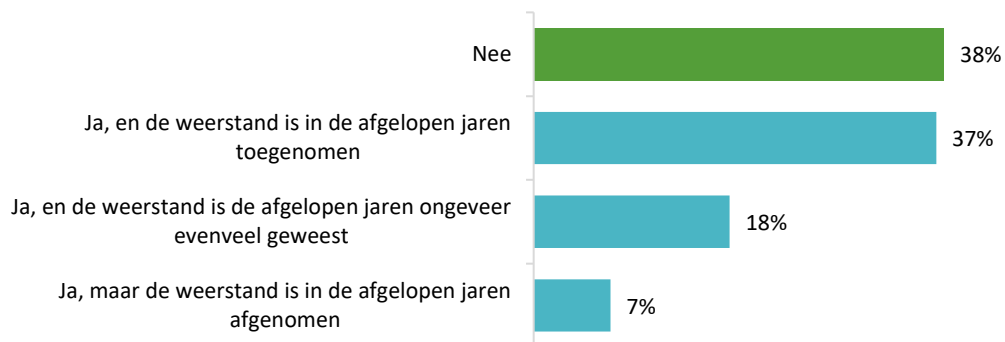
In de huidige meting geven meer dan dubbel zoveel (46% ten opzichte van 19% in 2022) schoolleiders aan dat lesgeven over relationele en seksuele vorming weerstand oproept bij ouders. Dit is in vergelijking met 2022 een grotere rol gaan spelen dan het hebben van ruimte of tijd in het lesprogramma; het percentage scholen dat geen of onvoldoende ruimte of tijd in het lesprogramma heeft is ten opzichte van 2022 afgenomen van 35% naar 22%.

Het aantal schoolleiders dat nergens tegenaan liep bij het lesgeven over RSV is licht afgenomen ten opzichte van 2022 (van 44% naar 36%).

Bijna twee vijfde (38%) van de schoolleiders heeft in de afgelopen jaren geen weerstand ervaren rondom het geven van relationele en seksuele vorming. Echter, een vrijwel even grote groep (37%) geeft aan dat de weerstand die zij hebben ervaren rondom dit thema is toegenomen in de afgelopen jaren.

Heeft uw school in het afgelopen jaren (last van) weerstand ervaren rondom het geven van relationele en seksuele vorming?

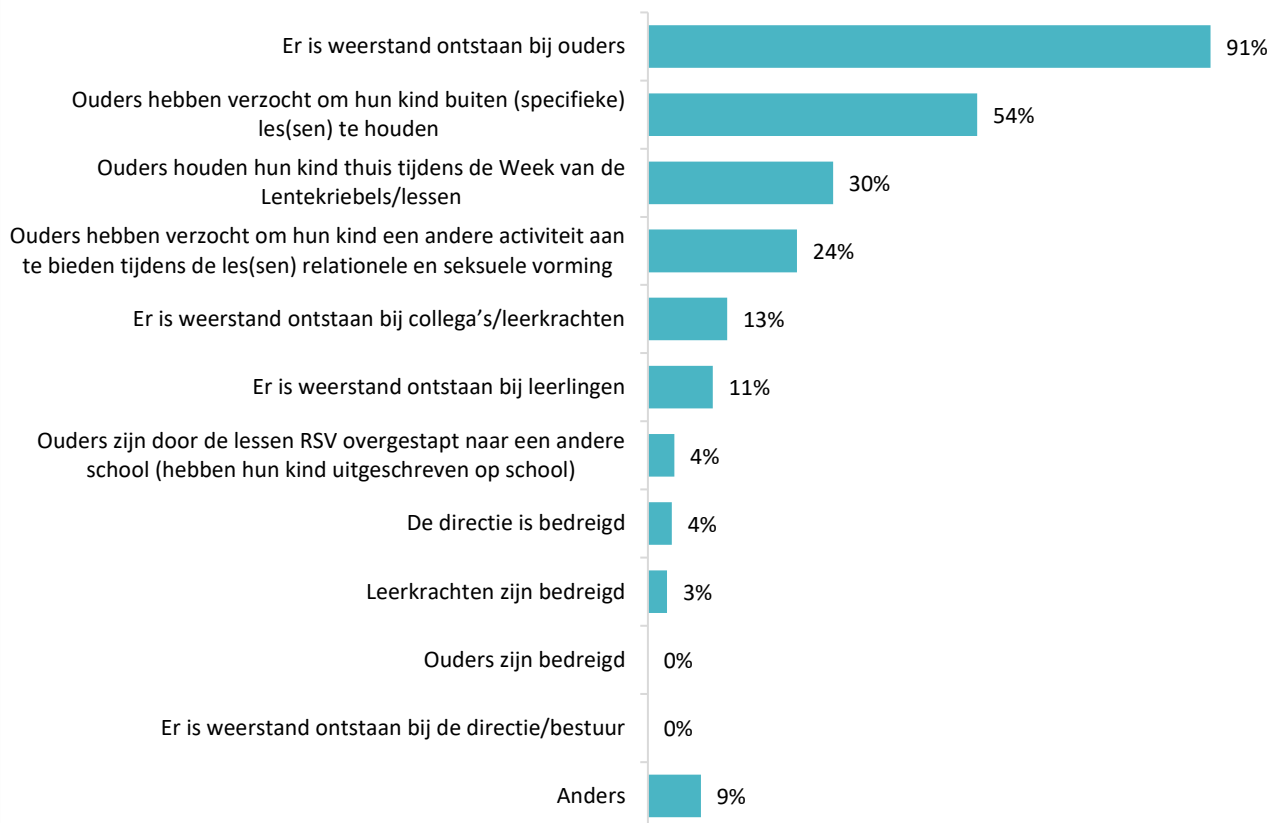
- Indien de school wel aandacht besteedt aan RSV (n=410) -

De schoolleiders die in de afgelopen jaren weerstand hebben ervaren rondom het thema (n=256) geven aan dat de weerstand verreweg het vaakst vanuit ouders kwam (volgens 91% van de schoolleiders was dit het geval). Ook geeft ruim de helft (54%) van dezelfde groep schoolleiders aan dat ouders hebben verzocht om hun kind buiten één of meerdere (specifieke) lessen te houden.

Kunt u aangeven waar de weerstand uit bestond? Meerdere antwoorden mogelijk.

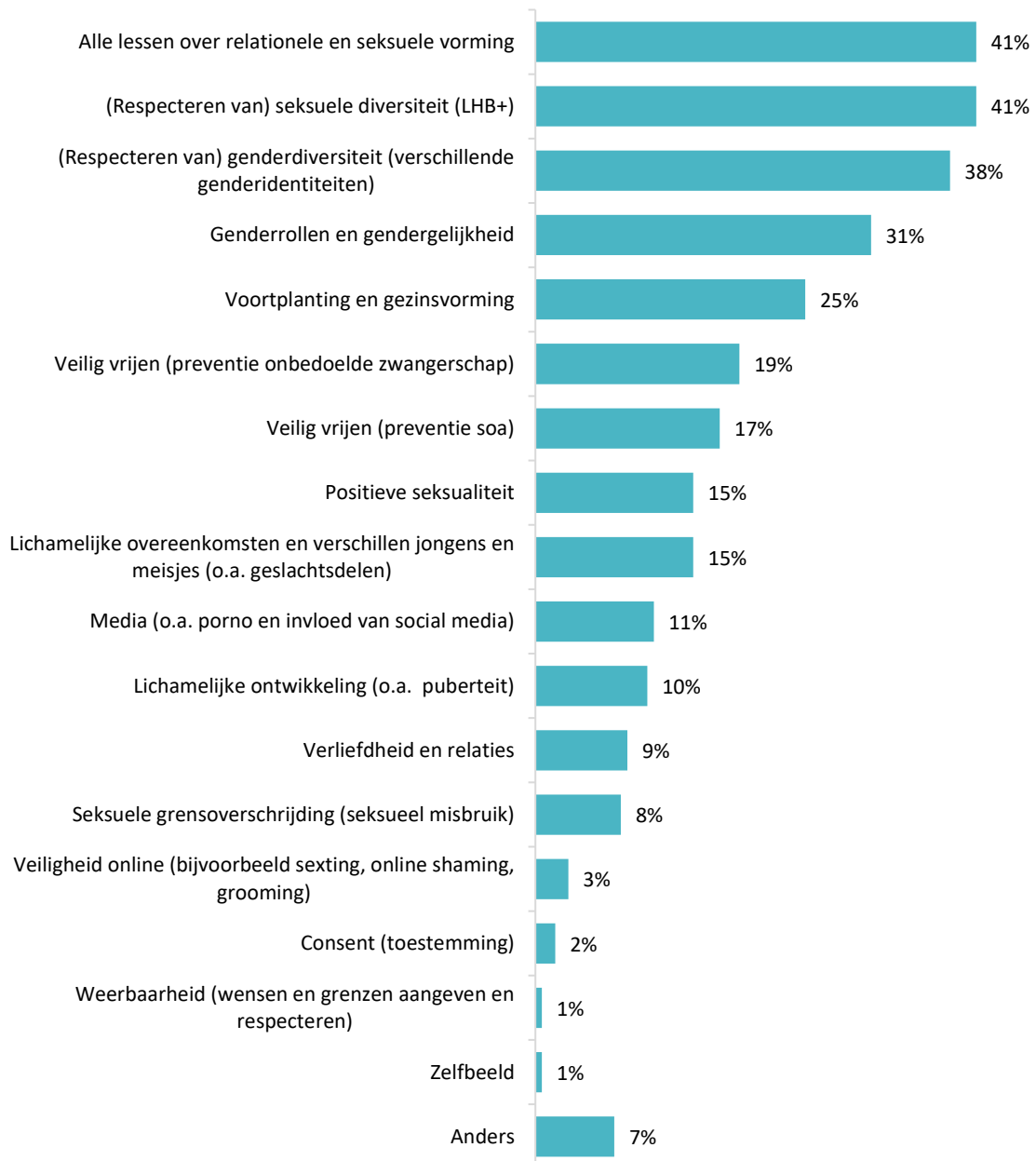
- Indien de school weerstand heeft ervaren rondom het geven van RSV (n=256) -

Onder de schoolleiders die aangeven dat ouders hun kind thuishouden of verzoeken hun kind uit de les te halen (n=164) ging dat in de meeste gevallen (41%) om alle lessen over relationele en seksuele vorming. In sommige gevallen ging het in het bijzonder vaker om lessen over '(het respecteren van) seksuele diversiteit' (ook 41%), '(het respecteren van) genderdiversiteit' (38%) en/of 'genderrollen en gendergelijkheid' (31%).

Kunt u aangeven om welk les/thema het dan gaat? Meerdere antwoorden mogelijk.

- Indien ouders hun kind thuishouden of leerkrachten verzocht worden kinderen uit de les RSV te halen of iets anders aan te bieden (n=164) -

Bovendien zijn er een aantal verdiepende vragen gesteld om te achterhalen om hoeveel ouders het in verschillende situaties ongeveer ging.

De meest gegeven antwoorden zijn hieronder per vraag kort beschreven.

U geeft aan dat er weerstand is ontstaan bij ouders rondom het geven van lessen over relationele en seksuele vorming. Kunt u aangeven om hoeveel ouders dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar? (n=234)

De antwoorden op deze vraag lopen uiteen van 1 tot 40 ouders, waarbij antwoorden van 1 tot en met 5 én 10 in verhouding het vaakst voorkomen.

U geeft aan dat ouders hun kind thuis houden tijdens de Week van de Lentekriebels/lessen. Kunt u aangeven om hoeveel kinderen dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar? (n=77)

Ook in dit geval ging het volgens schoolleiders (in relatieve zin) in de meeste gevallen om 1 tot 5 kinderen.

U geeft aan dat ouders hebben verzocht om hun kind buiten (specifieke) les(sen) te houden (door kinderen bijvoorbeeld op de gang te plaatsen tijdens de les). Kunt u aangeven om hoeveel kinderen dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar? (n=137)

Over het algemeen noemen schoolleiders in verhouding het vaakst dat het om 1 tot 5 kinderen óf circa 10 kinderen ging.

U geeft aan dat ouders hebben verzocht om hun kind een andere activiteit aan te bieden tijdens de les(sen) relationele en seksuele vorming (kinderen blijven dan wel in het klaslokaal). Kunt u aangeven om hoeveel kinderen dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar? (n=62)

Schoolleiders noemen in verhouding het vaakst dat het om 1 kind, 2 kinderen, 5 kinderen of 10 kinderen ging in het afgelopen jaar.

U geeft aan dat er ouders zijn overgestapt naar een andere school (zij hebben hun kind uitgeschreven op school). Kunt u aangeven om hoeveel kinderen dit (ongeveer) ging in het afgelopen jaar? (n=11)

In verhouding het meest gegeven antwoord (4 keer) is '2 kinderen'.

Vervolgens is open gevraagd of schoolleiders konden aangeven wat de voornaamste reden was voor de weerstand. De meest gegeven antwoorden zijn:

- Angst;
- Culturele achtergrond;
- Geloofsovertuiging;
- Berichtgeving vanuit de media;
- Ouders vinden hun kind te jong.

Schoolleiders is ook open gevraagd hoe de school heeft gereageerd op de weerstand. De meest gegeven antwoorden op deze vraag zijn:

- Door in gesprek te gaan met de ouders;
- Uitleg geven over de inhoud en de reden dat we het aanbieden.

Gesloten is vervolgens gevraagd of er naar aanleiding van de weerstand aanpassingen op school zijn gedaan. In meer dan de helft (55%) van de gevallen heeft de school geen aanpassingen gedaan. Circa een kwart (24%) van de schoolleiders geeft aan in gesprek te zijn gegaan met individuele ouders.

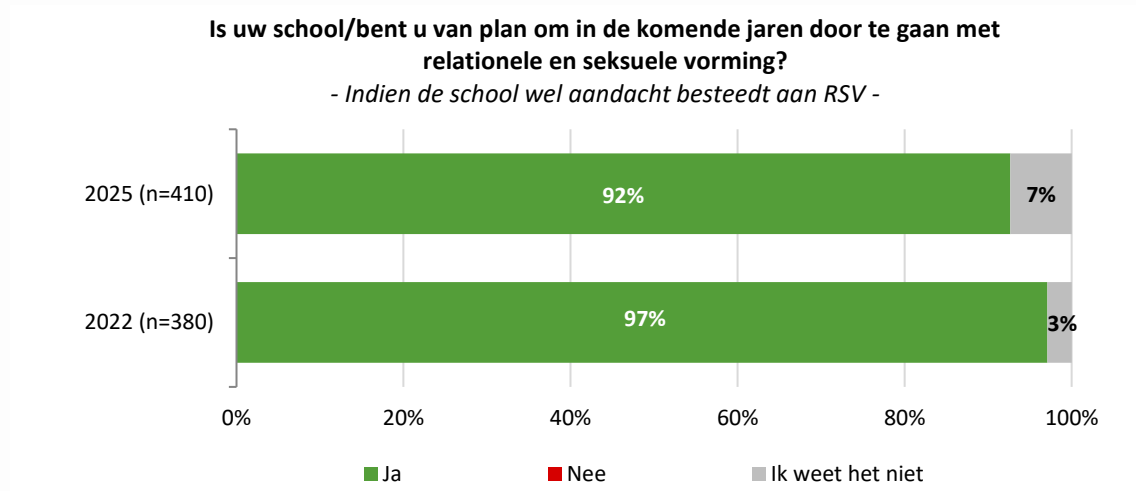
Zijn er naar aanleiding van weerstand of reactie van ouders aanpassingen op school gedaan? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

- Indien de school weerstand heeft ervaren rondom het geven van RSV (n=255) -

4.15 Toekomstperspectief

Van de schoolleiders die momenteel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=410) is het merendeel (92%) van plan om hier de komende jaren mee door te gaan.

De meest gegeven toelichtingen bij deze vraag zijn:

Ja

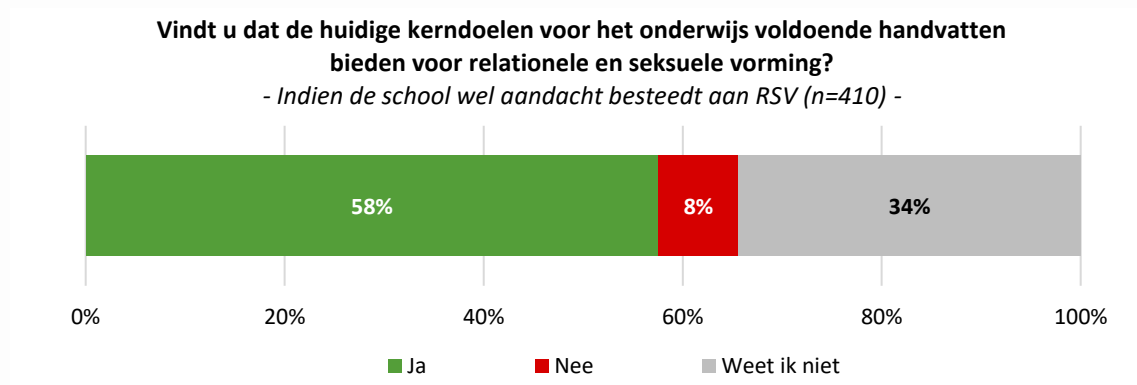
- Het is belangrijk;
- Het is een standaard onderwerp in het lesaanbod;
- We willen het uitbreiden.

De toelichtingen bij de antwoorden 'Nee' en 'Weet ik niet' zijn te beperkt om een rode draad weer te geven.

Vergelijking voorgaande meting

In 2025 geven iets minder schoolleiders aan van plan te zijn om door te gaan met lesgeven over relationele en seksuele vorming, waar een iets groter deel aangeeft geen zicht te hebben op deze plannen.

Ruim de helft (58%) vindt dat de huidige kerndoelen voor het onderwijs voldoende handvatten bieden voor het geven van relationele en seksuele vorming. Een derde (34%) kan dit niet goed inschatten.

De meest gegeven toelichtingen bij deze vraag zijn:

Ja

- Het geeft genoeg handvaten.

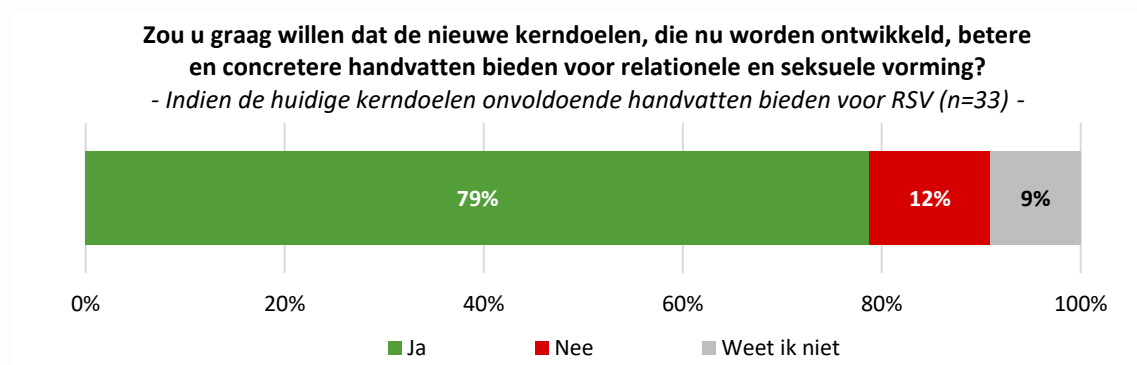
Nee

- De kerndoelen geven te weinig duidelijkheid.

Weet ik niet

- Ik ben onbekend met de kerndoelen.

Van de schoolleiders die vinden dat de huidige kerndoelen onvoldoende handvatten bieden (n=33), zou ruim driekwart (79%) graag willen dat de nieuwe kerndoelen betere en concretere handvatten bieden voor relationele en seksuele vorming.

Ook hierbij is gevraagd om een toelichting te geven. Het aantal toelichtingen is te beperkt om een rode draad weer te geven. Een overzicht van de gegeven antwoorden is opgenomen in de bijlage met open antwoorden (vraag 51).

Tenslotte hebben schoolleiders de mogelijkheid gekregen om eventuele opmerkingen of vragen te noteren. In de bijlage met open antwoorden is een overzicht opgenomen van de gegeven opmerkingen (vraag 55).

BIJLAGE: RESPONSVERANTWOORDING

De gerealiseerde netto-respons van de schoolleiders is vergeleken met de populatie voor de kenmerken *denominatie* (rooms-katholiek, openbaar, protestants-christelijk) en *regio* (Noord, Midden, Zuid). Verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie op denominatie zijn 5% of kleiner en verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie op regio zijn 7% of kleiner. Dat is de reden waarom we de resultaten niet hebben 'herwogen', het zal geen enkel effect hebben op de onderzoeksresultaten zoals in dit rapport beschreven.

De onderstaande tabel geeft inzicht in nauwkeurigheidsmarges.

Als gevolg van non-respons heeft niet de gehele populatie aan het onderzoek deelgenomen. Hierdoor moet er bij de interpretatie van de resultaten rekening worden gehouden met nauwkeurigheidsmarges. De nauwkeurigheidsmarges worden bepaald door:

- Het totaal aantal schoolleiders in het PO (circa 7.000).
- De netto-respons (426 leerkrachten die de vragenlijst hebben ingevuld).
- Het gevonden percentage (de uitkomst).
- Het betrouwbaarheidsniveau (in dit geval wordt een betrouwbaarheidsniveau van 95% aangehouden, wat inhoudt dat er een kans van 95% is dat de schattingen correct zijn).

In de onderstaande tabel is weergegeven met welke marges rond de uitkomsten/resultaten rekening gehouden moet worden (uitgaande van de eerder genoemde uitgangspunten en met de aanname dat de netto-respons representatief is voor de gehele populatie).

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
200	6,8%	5,9%	4,1%
300	5,5%	4,8%	3,3%
426 (de respons van dit onderzoek)	4,6%	4,0%	2,8%
600	3,8%	3,3%	2,3%
700	3,5%	3,0%	2,1%

Toelichting op de tabel

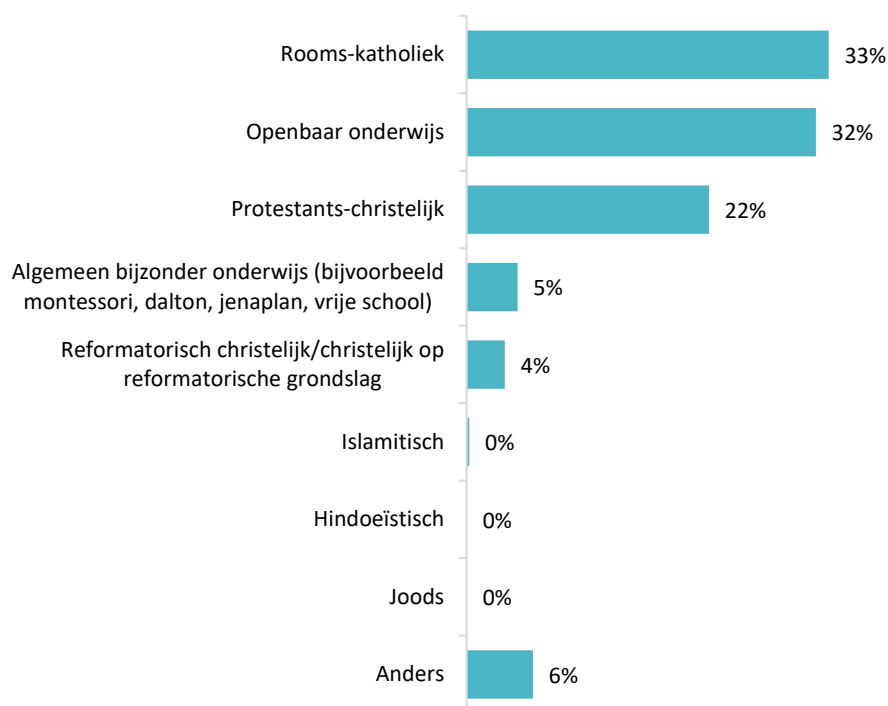
Bij een netto-respons van $n = 426$ leerkrachten dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '75% van de is tevreden en 25% niet' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- Is tevreden: 71,0% (75% $\pm$ 4,0%) en 79,0% (75% + 4,0%);
- Is niet tevreden: 21,0 (25% $\pm$ 4,0%) en 29,0% (25% + 4,0%).

Achtergrondkenmerken

Welke denominatie(s) heeft uw school?

(n=426)

Vakantieregio

(n=426)

